

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGIȘLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc. Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membru corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membru corespondent pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL	
Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
" Avocați	1000 "
" Magistrați	800 "
6 luni prețului de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ In lunile Iulie și August Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13,29

Erori strecurate în recensia asupra lucrării:

ANNUARIO DI DIRITTO COMPARATO E DI STUDI
LEGISLATIVI

„Curierul Judiciar“ No. 5 din 2 Februarie 1930.

Pagina 66. col. II rândul 21 se va citi: *rassegne bibliografiche*
în loc de *rasseche bibliographique*.

Pag. 66. Notă, rândul 7; se va citi: *Recensione su Molitor. I.*
Der Entwurf în loc de: *Molitori Der Entwurf*.

Rândul 9 se va citi: *beschränkter* în loc de: *besch-*
ränkten.

Pag. 67, col. 1, rândul 3 este rândul 1 iar rândul 1 devine
rândul 2 după care urmează rândul 2 devenit 3 și apoi
rândul 4.

Pag. 67, col. I, rândul 10, se va citi: *insă* în loc de *nisă*.

Pag. 68, col. II, rândul 42, se va citi: *von Egyed* în loc de
von Egeol.

Idem, rândul 43, se va citi: *se repetă* în loc de *se regretă*.

S U M A R

— Discursul ținut de d-l Prim-Președinte Alex. N. Gane, cu ocaziunea reînțepirii lucrărilor Consiliului Legislativ pe anul nou 1930 și Răspunsul dat de d-l Ministru de Justiție Gr. Iunian.

— Camera de Consiliu. Jurisdicție grațioasă. Ordonanțele. Incheierile. Jurisdicția contencioasă, în legislațiunea vechiului Regat, a teritoriilor eliberate și Dreptul comparat, de Prof. Petre Vasilescu, *Recenzie* de Traian Alexandrescu.

JURISPRUDENTE:

— Trib. Covurlui Cab. II Instrucție: *Al. P., reclamat de soția sa pentru delictul de pederastie* (Dacă raporturile sexuale anormale între soți sunt pedepsibile de codul penal?), cu o *Notă* de Vintilă Dongoroz.

DISCURSUL

ținut de d-l Prim-Președinte Alexandru N. Gane cu ocaziunea reînțepirii lucrărilor Consiliului Legislativ pe anul nou 1930

D-le Ministru al Justiției,

D-le Președinte al Camerei deputaților,

D-le Prim-Președinte al Inaltei Curți de Casație, Domnilor,

Patru ani în viața unei instituțiuni sunt desigur foarte puțini pentru propășirea ei normală, și totuși în acest prea scurt interval de timp Consiliul Legislativ a dovedit cu prisosință activitatea ce o desfășoară și rațiunea sa de a fi.

Suntem desigur una din țările în care legiferarea este mai intensă.

Ea astăzi se justifică mai ales, fiindcă după marele război care a adus întregirea neamului, am ajuns o țară cu desăvârșire nouă în care totul e de organizat pe toate terenurile vieții noastre de Stat.

Dacă rolul puterii executive și a celei leguitoare este de a lua inițiativa, a judeca oportunitatea și considerațiunile politice în concepțiunea legilor ce le propun, rolul Consiliului Legislativ nu este mai puțin important, căci lui îi incumbă toată tehnica legislativă pentru a da forma potrivită proiectelor de legi și a le pune în armonie cu principiile constituționale și cu celelalte legi în vigoare.

Suntem astfel laboratorul în care toate proiectele de legi sunt supuse unei analize conștiințioase, înainte de a fi prezentate deliberării și votului Corpurilor Leguitoare.

Rolul acesta nu-i ușor!

Ușor nu-l nimic pe lume când ai conștiința datoriei și dorința de a face cât mai bine.

În materie de legiferare în special, unde se cere examenul atâtor legi cu care proiectul nou poate veni în contact sau în conflict, unde trebuie prevăzute și rezolvite toate ipotezele care se pot ridica, unde fiecare cuvânt își are importanța lui o virgulă putând schimba înțelesul unei idei, unde mai ales

se cere claritate și conciziune în stil, unde fiecare text al proiectului trebuie legat și îmbinat într'un tot unitar, rolul nostru este fără îndoială anevoios.

Îndrănesc să fac chiar o mărturisire care nu știu dacă nu a fost și în sufletul tuturor colegilor mei, că atunci când am luat cu inima ușoară această sarcină, nu ne-am dat bine seama de toată greutatea ei.

Am căzut astfel victima propriilor noastre iluzii și a vântului cu care am pornit la muncă.

Aceste iluzii ne-au servit însă, fiindcă au fost un scut în contra descurajării.

* * *

Dacă rolul constituțional și principal al Consiliului Legislativ este acela de a formula avize asupra tuturor proiectelor de legi ce urmează a fi supuse debaterilor Corpurilor Legiuitoare, legea noastră organică ne dă în cădere și lucrările de unificare a tuturor codurilor judecătorești.

Elaborarea acestor 5 coduri deosebite, cere o muncă stăruitoare și îndelungată.

Pretutindeni asemenea opere nu s'au făcut decât în curs de ani îndelungați.

În Germania codul civil actual a fost pregătit mai bine de 30 de ani.

În Ungaria elaborarea proiectului de cod civil este încă în studiu de 10 ani.

Însuși proiectul franco-italian al obligațiilor și contractelor, lucrat de cei mai de seamă profesori și juriști ca Scialoja, Vivanti, Capitant, Ripert și Larnaude a ținut după propria lor afirmare, mai bine de 10 ani, deși schimbările ce s'au adus în materia codurilor în vigoare nu ating întru nimic principiile fundamentale care nu reclamau o reformă radicală, ci s'au făcut numai îmbunătățiri și câteva retușări, s'au părăsit unele formule învechite, s'au modernizat și reîntinerit anumite părți în simțul cel mai profund al necesităților sociale, reglementându-se și câteva instituțiuni pe care vechile coduri le lăsase în umbră.

Cu cât apare însă mai anevoioasă și mai delicată sarcina noastră!

Avem în adevăr obligațiunea de a revizui nu un singur cod, dar toate codurile judecătorești existente, atât de deosebite între ele și între care totuși apropierea este adesea așa de mare, încât orice separațiune pare cu neputință.

E. destul pentru aceasta să amintesc înlănțuirea ce există între codul civil și cel comercial în ce privește chestiunile de capacitate, obligațiuni, contracte, pentru ca în mod firesc să nu poți lucra în cod fără să nu intri și în domeniul celuilalt cod.

Aceeași grea problemă în materie de procedură civilă, cu atât mai grea, cu cât în unele provincii, materiile care în vechiul regat sunt rezolvite de codul civil, în Ardeal fac parte din procedura civilă, precum este întreaga materie a probelor atât în ce privește fondul dreptului cât și modul lor de administrare. Și în toată această enormă lucrare, nu avem de făcut „numai simple retușări în regule sau părăsirea câtorva formule învechite” ci ne ciocnim veșnic precum s'a mai spus așa de bine, cu două mari curente juridice cu totul deosebite: cel francez reprezentat prin legile vechiului regat, cel german cristalizat în codul austriac și mai mult încă în legiuirile maghiare, pe lângă concepțiunile slave ale codurilor din Basarabia.

Legiuiri de rasă complet deosebite urmează așa dar să fie topite și înfăptuite sub unghiul atâtor exigențe contrarii, căutând în acelaș timp să intrăm și în marele curent de unificare internațională.

Spre acest din urmă curent mergem mai ales fără șovăire, atrași de comunitatea de spirit și de tradiții a popoarelor de care ne leagă și rasa și cultura.

* * *

Lucrările săvârșite până astăzi de Consiliul legislativ în materie de unificare a codurilor sunt dovada cea mai elocuentă a activității ce am desfășurat în această direcțiune.

SECȚIUNEA I-a, cu competența ei specială în materie de drept public, după ce a elaborat proiectul de cod penal, încă din anul 1927, a pregătit în acest an :

a) *Ante proiectul codului de procedură penală în o subcomisiune compusă din d-nii Președinte Ionescu-Dolj și Referentul titular G. Vrăbescu, ante proiect care urmează să fie adus chiar în cursul acetsei luni, în discuțiunile secțiunii respective.*

b) *De asemenea a sfârșit un ante proiect de lege pentru organizarea tribunalelor de copii și adolescenți, precum și a instituțiilor de ocrotire și îndreptare.*

Tribunalele de copii și adolescenți ce se vor crea pentru supravegherea copiilor, au mai ales un caracter educativ și moralizator.

Ante proiectul cuprinde măsurile predelictuale în contra criminalității infantile, precum și întreaga parte procedurală, raportându-se în ce privește răspunderea delictuală a minorilor la dispozițiunile prevăzute de codul penal.

Tribunalele de copii și adolescenți fiind în strânsă legătură cu instituțiunile de educațiune și îndreptare ale acestora, măsurile ordonate pentru a putea fi aduse la îndeplinire, ante proiectul de lege se ocupă și de organizarea instituțiilor de ocrotire și îndreptare.

Toată această importanță lucrare a fost elaborată de o subcomisiune sub președinția d-lui Consilier permanent George Nedeleu, dimpreună cu d-nii Consilieri permanenți Cezar Vărgolici și C. A. Anghel, precum și cu d-nii consilieri temporari, C. Rătescu, C. Chiseliță, prof. Iulian Teodorescu și Camil Demetrescu, asistați de referenții d-nii Ion Rădulescu și C. G. Vasiliu, acest din urmă ca referent al lucrării.

Aceeași comisiune a început încă din luna Noembrie 1929, întocmirea dispozițiunilor cazierului judiciar care urmează să fie alăturat codului de procedură penală.

II. În ce privește codurile de drept privat care cad în competența *Secțiunii a II-a*,

a) Codul civil, Cartea I-a referitoare la persoane în care intră atât persoanele fizice cât și persoanele juridice este terminată, De asemenea și Cartea II-a referitoare la dreptul familiei în care se cuprinde, căsătoria, rudenia, tutela, curatela și administrațiunea provizorie încă este terminată.

În legătură cu materia tratată în aceste două cărți, s'a mai lucrat:

1) incapacitatea contractuală adică efectele actelor încheiate de incapabil;

2) dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor;

3) proiectul de lege modificator al legii alienațiilor.

De asemenea dispozițiunile procedurale referitoare:

1) la înscrierea persoanelor juridice;

2) la cazurile matrimoniale ca opozițiuni la căsătorie, divorț, nulitatea căsătoriei;

3) la interdicțiune;

4) la declarațiunea de moarte și administrația provizorie a averii celor dispăruți;

5) la adopțiune și tutelă.

O comisiune compusă din d-nii: Consilier permanent, M. Măgureanu, referenții titulari M. Eliescu, Paul Anca și referenții stagiați Raul Teodorescu și V. Economu, cu o asiduitate vrednică de toată lauda, au făcut în cea mai mare parte și coordonarea textelor.

Mai urmează încă să fie lucrat:

1. *Regimul matrimonial*, care își va lua locul în Cartea II-a, despre dreptul familiei, astfel cum figurează în codul civil elvețian, în codul civil brazilian și în codul civil german.

2. *Legea de punere în aplicare a Cărților I-a și a II-a (Despre persoane și despre dreptul familiei) pentru a stabili le-*

gătura între dispozițiunile celor patru legiuiri în vigoare și dispozițiunile proiectului.

Dacă la acestea adăogim materia obligațiunilor și contractelor traduse după proiectul franco-italian, și care în vederea unei unificări internaționale vom căuta să o încorporăm fără de întârziere și desigur aproape în întregime în proiectul codului nostru civil, putem zice cu toată convingerea că partea cea mai însemnată din această enormă lucrare va fi astfel dusă până la capăt.

b) *Ante proiectul codului comercial* l'am anunțat încă prin expunerea mea anterioară ca aproape isprăvit, deoarece nu ne mai rămăsese decât o simplă revizuire și punere la punct a unor anumite materii.

Ante proiectul în întregul său era în adevăr lucrat, textele toate redactate, așa încât de bună credință puteam socoti că am învins toate greutățile și că lucrarea noastră poate vedea lumina zilei.

Când însă la coordonarea textelor, am recitit dela capăt opera noastră, vai... ne-am dat atunci mai bine seama de lipsurile ce le avea încă lucrarea care ca și pânza Penelopei o făceam și refăceam zilnic.

Fără de ezitare comisiunea compusă din o parte din membrii acestei secțiuni, dimpreună cu d-nii consilierii temporari, prof. P. Dragomirescu și avocat Iosef Cohen asistați de referenții noștri d-nii Paul Demetrescu și I. L. Georgescu, a reluat munca din nou, dela capăt cu acelaș zel și neînfrântă voință de a face de astă dată o lucrare pe cât omeneste cu putință mai completă.

Și pentru ca controlul să fie și mai sigur, am făcut apel la autoritatea d-lor avocați Em. Pantazi și S. Rosenthal cu care am discutat partea cea mai importantă a codului comercial, „despre comercianți și societățile comerciale”.

Luminile și experiența acestor eminenți juriști, ne-au fost fără de îndoială o călăuză prețioasă pentru care țin să le aduc și aici expresiunea recunoștinței noastre.

În ultimul timp a trebuit să îndoim eforturile fiindcă voiam cu orice preț să desăvârșim această importantă lucrare până la sfârșitul anului.

Astăzi am astfel, marea satisfacțiunea de a vă oferi domnule Ministru de Justiție acest ante proiect de cod, ca un dar de anul nou și ca un omagiu pentru interesul viu ce purtați instituțiunii noastre.

Cartea I-a, care se ocupă de comercianți și societățile comerciale definitiv pusă la punct, poate fără de ezitare înfruntă tiparul, urmând ca celelalte părți, treptat, treptat, cu tipărirea, să mai fie încă revăzute.

Fără să abuzez de răbdarea dvs., să-mi fie dar permis ca în scurte cuvinte să arăt structura ante proiectului și principiile fundamentale care ne-au călăuzit în elaborarea primei cărți din codul comercial.

Dela început însă țin să arăt că nu a trecut prin gândul nimănui, să facem o lucrare originală. În asemenea materii pretențiunea aceasta ar fi și absurdă, căci legile nu sunt operă de imaginație, nici de literatură.

Toate țările și întotdeauna, nu au făcut decât să împrumute una dela alta, legile care li se păreau mai potrivite și temperamentului și gradului de cultură a popoarelor, adaptându-le nevoilor lor; așa și noi, am spicuit din toate părțile fără nici o ezitare tot ce ni s'a părut mai bun și mai practic, pentru a asigura comerțului elasticitatea necesară și creditul fără de care nu poate exista viața comercială.

În elaborarea acestui ante proiect am avut în vedere, mai ales proiectele codului comercial italian din 1922 și 1925, precum și criticele ce li s'au adus de diverși comentatori, de asemenea codul german din 1900 și proiectul codului de comerț elvețian din 1928. Am păstrat însă pe cât a fost cu putință nu numai modul de grupare, dar însăși textele legiuirii noastre anterioare când nu le-am adus vre-o modificare.

Pe temelia solidă a codului comercial din vechiul regat am clădit astfel întreg ante proiectul nostru.

Pentru partea referitoare la comercianți am arătat încă din expunerea mea din anul trecut, principiile predominante ce au fost introduse.

Astfel am stabilit calitatea de comerciant, după sistemul subiectiv al codului german, iar pentru asigurarea creditului comercial am înființat un registru public pus sub controlul unui judecător al oficiului, care va funcționa pe lângă fiecare tribunal. În el se vor trece principalele acte ale vieții comerciantului și cele cu privire la comerțul său.

Organizarea societăților comerciale, modul lor de administrare și garantarea dreptului acționarilor a fost preocuparea noastră de toate zilele în această materie cu deosebire delicată, de care se leagă viața comercială a țării și creditul public.

Pe lângă tipurile de societăți existente am introdus societatea cu răspundere limitată, cunoscută în Germania, Anglia, adoptată în Franța, prin legea din 7 Martie 1925, introdusă în Polonia, Ceho-Slovacia, Bulgaria, existentă în Bucovina, prevăzută în proiectele italiene din 1922 și 1925 și în cel Elvețian din 1928.

Societatea cu răspundere limitată realizează în adevăr o fericită combinație între societățile de persoane și cele de capitaluri. Împrumutând celor dintâi elementul „intuitu personae” și celorlalte răspunderea limitată, ea dă naștere astfel unei noi forme de întreprindere colectivă în care este permis chiar numai la două persoane să se asocieze, să desfășoare o activitate personală, să facă uz de numele lor în relațiile cu terții și totuși să beneficieze în acelaș timp de limitarea riscurilor.

Creațiunea aceasta tinde la triarea acelor întreprinderi cari au adoptat forma societăților anonime. Cine a aruncat ochii pe statistica societăților pe acțiuni, publicată de Ministerul de Industrie, vede nenumărate societăți cu un capital mic și cu un număr restrâns de membri, care au trebuit să adopte forma greoaie a societăților anonime, numai pentru ca în cadrul actual legal, nu exista altă formă care să le poată oferi răspunderea mărginită și posibilitatea de a rămâne între puțini, împiedicând intrarea terților.

Am suprimat însă societățile anonime pe cote fără de aplicare practică, pentru că scopul urmărit de legiuitorul nostru din 1887, prin introducerea lor este atins de societatea pe acțiuni.

De asemenea societățile cooperative căpătând o reglementare osebită chiar în anul acesta, nu le-am mai prevăzut în ante proiectul nostru.

În ce privește modul de organizare și de administrare a societăților comerciale, am dat societății în nume colectiv ca și celei în comandită simplă o reglementare asemănătoare celor existente în codul actual, dar o tehnică legislativă mai completă, rezolvând și unele controverse ridicate de doctrină și jurisprudență.

Societăților pe acțiuni și în comandită pe acțiuni le-am determinat un minimum de capital și de membri sub care nu pot îmbrăca această formă de societate, pentru că am ținut să deosebim sfera lor de aplicațiune de aceea a societăților cu răspundere limitată.

Am mărit de asemenea cota primului vărsământ dela 30% cum este în actualul cod, la 50% pentru a împiedica constituirea de societăți neserioase. În acelaș timp am prevăzut că restul de 50% să fie achiat în interval de un an de zile de la constituire, pentru a înlătura funcționarea unor societăți cu un capital nedeplin vărsat.

Ne-am preocupat în special de aporiturile altele decât cele în numerar, pentru a înlătura abuzurile ce se făceau prin evaluarea lor exagerată, obligând în acest scop tribunalul care autoriză funcționarea societății, să ordone în toate cazurile o

expertiză, expertiză care se poate face și de adunarea constitutivă la cererea oricărui subscriitor de acțiuni.

În ce privește drepturile fondatorilor am căutat să punem și aici o stavilă abuzurilor, limitând participațiunea fondatorilor la o cincime din suma totală a beneficiilor nete după deducerea cotelor de amortizare, rezervă și a primului dividend.

Acest beneficiu nu poate fi acordat pentru un termen mai mare de 10 ani, iar în caz de spoierea capitalului social, dreptul fondatorilor va fi exercitat numai asupra beneficiilor corespunzătoare capitalului inițial.

Pentru regulata funcționare a societății am obligat pe administrator să depună la oficiul registrului în fiecare an cel mai târziu până la 1 Martie bilanțul societății, cu contul de profit și pierderi, care să arate cu evidență situațiunea patrimonială a societății, beneficiile realizate sau pierderile încercate.

Am stabilit și normele după care bilanțul trebuie alcătuit pentru a stăvilă practica actuală după care bilanțurile sunt întocmite în așa fel, încât numai cu greu puteau fi înțelese generalizând aceste dispozițiuni pentru toate felurile de societăți.

Iar pentru a pune capăt cheltuelilor adesea exagerate, am dispus că se va face în bilanț un post deosebiri și amănunțit la rubrica cheltuelilor generale, de toate alocațiunile plătite sub orice titlu ca salarii fixe, tantieme, indemnizații, cheltueli de reprezentare și de deplasare acordate administratorilor, directorilor sau altor funcționari ai societății și care nu vor putea fi date decât în baza unei deciziuni a adunării generale și în lipsa acesteia a Consiliului de Administrație.

Bilanțul astfel alcătuit prezentând toate garanțiile unei oneste gestiuni l'am declarat obligator și la calculul beneficiilor imposabile.

În administrarea societăților pe acțiuni am fixat garanția ce o vor depune administratorii care să reprezinte cel puțin a sută parte din capitalul social, putând însă prin statute să se stabilească ca ea să nu treacă de un milion lei.

Am căutat astfel ca administratorii să fie cât mai legați de interesele însăși ale societății.

Pentru ca garanția să fie reală, am dispus ca ea să fie depusă în acțiuni nominative ale societății, trecute în registrul de acțiuni, identificate cu numerile lor și cu mențiunea afecțării lor.

Garanția va trebui depusă în termen de 30 zile dela numire sub sancțiunea decăderii de drept din oficiul ce-i s'a încredințat.

Pentru a asigura și mai bine depunerea am dispus, ca semnăturile administratorilor să nu poată fi înscrise în registrul comerțului dacă nu se dovedește depunerea garanției.

Consiliul de administrație trebuie să se întrunească la sediul societății cel puțin odată pe lună, iar comitetele de direcțiune cel puțin odată pe săptămână.

În apărarea intereselor acționarilor și în special al micilor acționari, anteproiectul nostru dispune:

Că orice acționar are dreptul să denunțe cenzorilor faptele ce le-ar crede dăunătoare societății, iar aceștia sunt obligați să le aducă la cunoștința adunării generale. Iar când denunțarea este făcută de un număr de acționari, reprezentând cel puțin a 20-a parte din capitalul social, cenzorii sunt obligați să convoace de îndată adunarea generală.

Când sunt bănueli fondate că administratorii sau cenzorii au comis nereguli în îndeplinirea îndatoririlor lor, acționarii reprezentând a 20-a parte din capitalul social, pot denunța faptele tribunalului.

Până la întrunirea adunării generale, tribunalul ascultând în Camera de Consiliu pe administratori și cenzori poate lua măsuri urgente, dispunând cercetarea registrelor societății și numind în acest scop unul sau mai mulți experți.

Acțiunea în contra administratorilor se decide cu votul acționarilor reprezentând o pătrime din capitalul social.

Am căutat de asemenea să garantăm pe cât posibil sinceritatea voturilor ce le exprimă adunarea.

Pentru aceasta, dacă am păstrat proporția de voturi după numărul acțiunilor prevăzute de vechiul cod, am dispus însă că acționarii cari posedau acțiuni la purtător să aibă drept de vot numai dacă le-au deșus la locurile arătate prin statute, cu cel puțin 5 zile înainte de adunare, cu care ocazie vor trebui să depună și actele justificative a proprietății lor.

Deciziunile adunării generale contrarii actului constitutiv sau statutiv pot fi atacate în justiție de oricare acționar în termen de 15 zile dela data adunării, depunând la grefa instanței cel puțin o acțiune.

Judecata va putea însă să-l oblige când actul nelegal nu rezultă în mod învederat din deciziunea adunării, la darea unei cauțiuni pentru garantarea daunelor eventuale ce le-ar putea pricinui societății prin acțiunea sa.

Această acțiune va fi stinsă, dacă cauțiunea nu este depusă în termenul fixat de instanță.

De asemenea acționarii reprezentând a 20-a parte din capitalul social, vor putea provoca prin cerere motivată adresată tribunalului o cercetare pentru verificarea sincerității bilanțului.

Acționarii mai au dreptul ca oricând în cursul exercițiului social, dacă s'au comis nereguli, să ceară tribunalului o verificare a operațiunilor sociale.

Asupra beneficiilor nete ale societății se vor prelua în fiecare an cel puțin a 20-a parte pentru formarea unui fond de rezervă până ce el va atinge o cincime din capitalul social.

Iar societățile cari primesc depuneri spre fructificare vor trebui să verse fondului de rezervă depuneri spre fructificare din beneficiile nete până la ajungerea unei treimi din sumele depuse.

Am căutat să asigurăm pe cât este cu putință, repartizarea unui dividend uniform, dividend ce nu poate fi fixat de cât după ce s'au format fondurile de rezervă legale și s'au dedus cotele de amortizare.

În ce privește participările și beneficiile atribuite administratorilor și directorilor societății, ele vor fi preluate numai asupra beneficiilor nete, după deducerea mai întâi a cotelor de amortizare și de rezervă, a unui prim dividend de 5% pentru acționari după ultimul bilanț aprobat, și a participațiunilor la beneficiu ale fondatorilor.

Participările atribuite tuturor administratorilor nu pot însă depăși a 10-a parte din beneficiul net.

Am reglementat în sfârșit rolul cenzorilor, limitându-le numărul la cel mult 3, din care unul trebuie neapărat să fie contabil, înscris pe lista experților alcătuită în acest scop de Camera de Comerț.

Cenzorii vor fi obligați să depună jumătate din garanția cerută administratorilor.

Acel care a fost cenzor într-o societate nu poate fi ales administrator la aceeași societate, timp de 4 ani dela eșirea sa din funcțiune; de asemenea, nimeni nu poate fi cenzor la mai mult de 3 societăți.

Cenzorii sunt datori să revadă bilanțul societății, și să facă adunării generale un raport amănunțit asupra situațiunii patrimoniale și a tuturor operațiunilor societății, putând cere în fiecare lună dela administrator o situație despre mersul operațiunilor sociale.

În ce privește emisiunea de obligațiuni, am prevăzut că societățile pe acțiuni pot emite obligațiuni cu condițiunea să nu depășească capitalul vărsat și existent după ultimul bilanț, decât numai în cazul când surplusul este garantat prin titluri de Stat, județ sau comună sau prin constituiri de ipotecă asupra imobilelor societății.

Am creat în sfârșit posesorilor de obligațiuni, un organ

nou, neprevăzut în vechiul cod care să vegheze și să apere interesele lor față de societate.

Acest organ este *adunarea generală a obligatarilor*, care numește un reprezentant al posesorilor de obligațiuni cu dreptul de a-i reprezenta față de societate și la nevoie în justiție.

În ce privește societățile de asigurare, am reglementat complet dispozițiunile privitoare la înființarea și funcționarea acestor societăți cât și dispozițiunile referitoare la contractul de asigurare nepermițând acest comerț, decât societăților pe acțiuni.

Am suprimat forma întârziată a societăților de asigurare mutuală, care nu mai corespunde astăzi scopului lor.

În această delicată materie am alergat la competența specialiștilor, d-ni Sanielevici și A. Romalo, care ne-au dat de asemenea concursul lor neprețuit.

Nu pot astăzi, cu tot regretul, intra în amănuntele altor materii din anteproiectul nostru de cod comercial, întrucât așa depăși cu mult cadrul restrâns a unei asemenea expuneri.

c) Concomitent cu lucrările de pregătirea codului de comerț și a codului civil, comisiunea instituită tot la această secțiune, sub președinția d-lui Consilier permanent A. Varzar, având ca membri temporari pe d-nii Em. Dan, Gr. Ștefănescu, A. Alexiu și consilierii Curții de Casație d-nii B. Cancea și Viforeanu, asistați de d-nii referenți N. Solomon, A. Furtună, d-na Mateescu și T. Hâncu, au terminat încă de astă toamnă anteproiectul codului de procedură civilă, lucrare care a și intrat în studiul secțiunii a II-a.

Astăzi acest cod, tot așa de important ca și celelalte două, dar poate chiar mai subtil fiindcă tinde să pună în mișcare și să dea sfârșit principiilor de drept, este la rândul lui pe cale de a fi sfârșit, căci din întreaga lucrare a procedurii propriu zisă, nu a mai rămas de examinat decât materia probelor, partea referitoare la recursul la tribunal, arbitri și revizuire.

Deși nu mai voese să fac nici o profeție, vă pot totuși anunța cu toată încrederea, că până la vacanța mare întreaga materie a codului de procedură va fi dusă până la capăt, iar la sfârșitul anului acesta, ultima revizuire a textelor fiind făcută, vă vom putea da și anteproiectul codului de procedură civilă unificat.

O chestiune de o deosebită importanță se va ridica în curând cu privire la modul de desbateri și votare ale acestor coduri în Corpurile Legiuitoare.

Dacă proiectele legilor obișnuite sunt susceptibile de amendamente, care pot fi ușor verificate, ca să nu atingă însăși economia legii, orice modificare adusă unui singur text de lege în un întreg cod compus din nenumărate capitole și sute de articole, poate să aibă însă repercusiunile cele mai neașteptate în atâtea alte texte ale codului, strâns legate unele de altele, prin lanțul principiilor generale.

Consiliul Legislativ este desigur cel mai în măsură ca unul ce a lucrat întreaga legiuire, să examineze cu deamănuntul toate modificările ce se pot propune pentru ca să vegheze la păstrarea armoniei și unității de concepțiune indispensabilă unui cod.

De altfel în acest scop însăși legea noastră organică, arată că la cererea guvernului sau a Corpurilor Legiuitoare, Consiliul poate desemna din sânul său, un Consilier însărcinat de a explica înaintea comisiunilor sau secțiunilor Corpurilor legiuitoare, părerile Consiliului.

Așa de mult în adevăr, se temea ilustrul prof. Capitane de orice atingere adusă proiectului său asupra obligațiilor și contractelor, încât în una din conferințele sale ținute chiar aici în București, în anul trecut, a declarat că nu depune proiectul decât sub condițiunea să fie votat fără de nici o modificare.

Nu putem avea de sigur pretențiunea acestor iluștri juriști,

dar păstrăm totuși speranța că o colaborare cât mai strânsă între Parlament și Consiliul Legislativ se impune și va fi urmată.

Avem încă și mai puțin, pretențiunea de a crede operele noastre perfecte.

Pentru a complini acestor lipsuri și greșelilor care ne dăm seama că se pot strecura în asemenea lucrări de importanța unor coduri, menite să stea la baza așezământului nostru de Stat, am crezut necesar să dăm acestor lucrări, forma modestă a unor simple ante-proiecte, care să le supunem judecății publice.

Vom avea astfel prilejul să culegem toate părerile juriștilor și toate observațiunile lor, să completăm lipsurile și numai în urmă vom îndrăzni să dăm lucrării noastre cadrul unui proiect care să poată ieși dela Consiliul Legislativ cu credința că o asemenea operă poate primi botezul unor discuțiuni parlamentare.

* * *

Pe lângă aceste lucrări de o importanță capitală tot secțiunea II-a a Consiliului a elaborat în cursul acestui an următoarele proiecte și ante-proiecte de legi:

1. Ante-proiectul asupra titlurilor de credit, al cambiei și cekului dimpreună cu o expunere de motive.

Reglementarea titlurilor de credit prin o lege specială, se impune astăzi cu atât mai mult, cu cât după noua concepțiune a viitorului cod comercial, sistemul subiectiv profesional fiind luat de bază, titlurile de credit vor încetă de a mai fi acte de comerț obiective.

În elaborarea ante-proiectului, am urmat pentru titlurile de credit proiectul italian din 1925, și codul civil german din 1900, iar pentru cambie și cek, regulamentul dela Haga din 1912, lucrările experților juriști de pe lângă Societatea Națiunilor cum și acele ale Institutului Internațional din Roma.

Reglementarea titlurilor de credit era mai ales necesară, cu cât legiuirea noastră comercială nu are decât dispozițiuni disparate și fragmentare.

În materie cambială am primit cambia în alb, întrebuințată de practica comercială.

Am admis ca girul să poată transfera proprietatea cambiei cu toate garanțiile ce le cuprinde, sub condițiunea ca ele să fie scrise pe cambie, giratarul rămânând numai obligat să îndeplinească formele necesare înscrierii ipotecii, conservării privilegiului sau gajului.

Am dat cambiei puterea unui titlu executoriu pentru a înlătura procesele lungi care se nașteau ori de câte ori cambia nu era achitată.

Iar în caz de contestații la executare am organizat o procedură grabnică pentru a nu stânjeni creditul cambiei.

Cu privire la cek am introdus noile forme cerute de practica internațională și de necesitățile de toate zilele cum este cekul barat, cekul de viriment, cekul circular și cekul turistic.

Cekul nu poate fi tras decât asupra băncilor și din momentul însuși al tragerei, provizionul constituit la bancă, trece în patrimoniul beneficiarului pentru a-i asigura plata.

2. *Proiectul concordatului preventiv* devenit astăzi lege a fost rupt cu un minut mai înainte din ante-proiectul nostru de cod comercial.

Această lege va trebui fără de îndoială să fie înglobată în viitorul cod, cu care ocaziune vor cercetă și toate observațiunile ce ni le va indica practica judecătorească.

3. *Proiectul de lege asupra vânzării pe credit a mașinilor industriale, agricole și autovehiculelor*, devenit legea din 2 August 1929.

Prin această lege s'a umplut o lacună a legislațiilor în vigoare în țară, căutând pe de o parte să se înlesnească achizițiunea mașinilor necesare exploatărilor industriale și a au-

tovehiculelor de transport, iar pe de altă parte să asigure vânzătorului realizarea creanței sale.

Această lege are un caracter de originalitate prin consecințele care decurg din principiul păstrării proprietății pentru vânzător, în vânzările pe credit și care nu erau soluționate satisfăcător în nici o altă legislație.

4. *Proiectul de lege asupra filiațiunei nelegitime.*

5. *Proiectul de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legile civile în vigoare, referitoare la logodnă, efectele căsătoriei și dreptul de moștenire a soțului supraviețuitor.*

Ambele aceste din urmă lucrări, pregătite în Consiliu făceau parte integrantă din Cartea II-a a codului civil și au fost însușite în cea mai mare parte în proiectele de legi ce au fost depuse pe biroul Parlamentului, spre a fi votate cu precădere.

* * *

În ce privește avizele ce suntem obligați să dăm asupra proiectelor de legi și regulamente generale, anul acesta au intrat la Consiliu un număr de 257 asemenea proiecte.

Din acestea, au fost repartizate la Secția I-a 150 din care 150 proiecte de legi și 20 de regulamente; la secțiunea II-a 11 proiecte de legi; la secțiunea III-a, 96 proiecte din care 78 proiecte de legi și 18 de regulamente.

Unele din aceste avize sunt date pe proiecte de legi de o foarte mare însemnătate.

Astfel la secțiunea I-a avem avizele asupra:

- 1) proiectului de lege pentru organizarea jandarmeriei;
- 2) proiectului de lege asupra organizării poliției;
- 3) proiectului de lege pentru organizarea penitenciarelor și institutelor de prevenție;
- 4) proiectului de lege pentru organizarea administrativă locală;
- 5) proiectului de lege pentru organizarea ministerelor;
- 6) proiectului de lege pentru organizarea municipiului București;

7) proiectului de lege pentru organizarea Comitetului Central și Comitetelor locale de revizuire;

8) proiectului de lege pentru reglementarea comerțului și întrebunțării alcoolului metilic, etc., etc.

Iar ca lucrări în curs mai sunt:

1) proiectul de lege pentru modificarea legii din 1913, contra spionajului în timp de pace;

2) proiectul de lege pentru organizarea armatei.

Din cauza acestei aglomerațiuni de proiecte așa de importante, în legătură cu activitatea parlamentară, lucrările de unificare ale acestei Secțiuni a suferit o întârziere inevitabilă.

La Secțiunea II-a, s'au dat avize asupra următoarelor proiecte de lege mai interesante:

1) proiectul de lege pentru modificarea legii din 19 Mai 1925, privitoare la unificarea unor dispozițiuni de procedură civilă și comercială, pentru înlesnirea și accelerarea judecăților;

2) proiectului de lege pentru prelungirea contractelor de închiriere;

3) proiectului de lege asupra filiațiunei nelegitime;

4) proiectului de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legile civile în vigoare;

5) proiectului de lege pentru dobândirea dreptului de proprietate individuală pe etaje și apartamente.

La secțiunea III-a s'au dat de asemenea interesante avize asupra:

1) proiectului de lege pentru modificarea legii minelor din 4 Iulie 1924;

2) proiectului de lege pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale ale întreprinderilor și avuțiilor publice;

3) proiectului de lege pentru organizarea Cooperăției;

4) proiectului de lege asupra contabilității publice și con-

trolului bugetar întocmit în cea mai mare parte după lucrarea Consiliului Legislativ făcută în 1926;

5) proiectului de lege asupra unificării asigurărilor sociale și care după observațiunile Consiliului, Ministerul muncii l'a retras urmând ca proiectul să fie pus din nou în studiu;

6) proiectului de lege pentru crearea Regiei autohome a P. T. T.;

7) proiectului de lege pentru crearea Regiei publice a conductelor de petrol;

8) proiectului de lege a administrațiunei Parid și exploatărilor pescăriilor;

9) proiectului de lege privitor la legea drumurilor;

10) proiectului de lege pentru organizarea creditului financiar și al creditului agricol;

11) proiectului de lege pentru crearea Regiei autonome a porturilor și căilor de comunicație pe apă;

12) proiectului de lege asupra burselor în care s'a ținut mai ales seama, de noua grupare a materiei propusă de Secțiune și de diferitele propuneri de rectificări;

15) proiectului de lege referitor la contractele de muncă, etc., etc.

Iar în ce privește avizele de regulamente:

1) proiectului de regulament pentru funcționarea oficiului național al Cooperăției Române;

2) proiectului de regulament referitor la transporturile pe C. F. R.;

3) proiectului de regulament pentru punerea în aplicare a legii de organizare a Cooperăției, etc., etc.

În darea tuturor avizelor, Secțiunea III-a a ținut seama de lucrările sale anterioare, sprijinindu-se pe unele principii exprimate în alte ocaziuni și care astăzi formează o jurisprudență bine stabilită.

* * *

Avizele Consiliului constituie părerea ce trebuie să o dea obligator, asupra tehnicei legislative a proiectului de lege, în raport atât cu principiile constituționale cât și cu toate celelalte legi în vigoare, precum și orice alte considerațiuni în afară de cele politice și de oportunitate.

Avizele acestea au contribuit fără de îndoială la perfectarea legilor votate de Corpurile Legiuitoare.

Toată arhiva noastră poate mărturisi cum aproape nu a fost proiect de lege mai însemnat, care să nu fi fost amendat după indicațiunile Consiliului.

Ca să nu citez decât un singur exemplu, să-mi fie permis să mă refer la adresa însăși a Președinției Consiliului de Miniștri din 25 Iulie 1929, prin care Onor. D-I Prim Ministru I. Maniu cu scrupulozitatea și simțul de legalitate ce-l caracterizează, trimițându-ne din nou proiectul de lege pentru organizarea Ministerelor, deoarece se făcuse ulterior unele rectificări, ne arată că a ținut seamă și de observațiunile Consiliului.

Îndeplinind un oficiu poate prea greu pentru umerii noștri dar în orice caz precum se vede necesar, și pe care înțelegem să-l facem cu toate sacrificiile și în toată independența de convingeri.

Aceste avize nu mă pot opri de a constata că au avut de multe ori darul, să atragă asupra Consiliului, fulgerile lui Jupiter.

Nemulțumirile se pot Doamne explica ușor, căci critica oricui s'ar zice, este întotdeauna supărătoare.

Care părinte își crede copilul urât și care autor își socotește opera imperfectă? Când opera aceasta mai ales este elaborată în sânul unor comisiuni temporare, deci fără de răspundere, care nu au la îndemână tot materialul necesar de legiuiri, nici practica ce nu se capătă decât printr'o muncă stăruitoare și o experiență îndelungată în această direcțiune, evident că opera aceasta poate avea multe din defectele pe cari Consiliul are datoria de a le semnală.

Din această pricină încă dela început s'a creiat în jurul Consiliului Legislativ o atmosferă încărcată și greoaie.

Dar, domnilor, pe frontispiciul instituțiunei noastre nu stau scrise celebrele versuri ale lui Dante săpate pe porțile Infernului „Lăsați orice speranță voi care ați intrat aici“.

Nu, în această privință am fost întotdeauna un optimist îndârjit care a crezut în bine și a sperat în ziua de mâine. Am avut dela început părerea nestrămutată că încetul cu încetul, vom convinge lumea că Consiliul Legislativ nu este un cenzor absurd, nici o piedică inutilă pusă în calea legiuitorului, ci un adevărat colaborator nestăpânit decât de un singur gând, acela de a servi deopotrivă țara prin legi cât mai bine pregătite.

Nu putem fi o piedică la înfăptuirea legilor cât timp avizele Consiliului pot fi ușor înlăturate când ar fi neîntemeiate.

Suntem însă, e adevărat, ca o stație de frontieră la marginea puterii legiuitoare în care acceleratul care duce cu el proiectele de legi trebuie să se oprească. Și ca vameșul privit întotdeauna cu neplăcere, chiar atunci când nu ai nimic de declarat, așa și noi suntem datori să răsfoim cu deamănuntul fiecare proiect de lege, să-i cercetăm factura și să ne dăm părerea înainte de a-l lăsa să treacă mai departe.

Întârzierea aceasta de fapt este neînsemnată, căci deși legea noastră organică ne dă un termen, potrivit importanței proiectului care nu poate fi pentru cele mai urgente mai mic de 5 zile, cine poate spune că ne-am pus la adăpostul dreptului nostru pentru a întârziă depunerea vre-unui proiect de lege urgent?

Nu am pentru a dovedi aceasta, decât să arăt că dela data de 12 Iulie trecut până la 28 Iulie, adică în interval numai de 2 săptămâni în sesiunea extraordinară a parlamentului, au eșit 55 avize de la Consiliu, iar dela 15 Noembrie trecut, la 22 Decembrie, au eșit 56 avize asupra proiectelor de lege și 9 de regulamente.

Proiecte de legi de o importanță cu totul deosebită, au trecut poate prea repede. Pentru aceasta, Consiliul de cele mai multe ori a ținut câte două ședințe pe zi, sacrificând pentru a grăbi lucrările chiar zilele de sârbătoare.

Dar nu ne facem nici un merit din această grabă, fiindcă ținem înainte de toate ca avizele Consiliului să fie cât mai complet studiate, pentru a nu compromite noi singuri, propria noastră instituțiune.

Lacunele cari se pot găsi în avizele noastre se datoresc desigur tocmai acestei grabe.

De aceea ar fi mai ales de dorit, că toate proiectele de legi să ne fie în totdeauna trimise din timp, pentru ca Consiliul să aibă răgazul necesar de a le putea studia.

* * *

Cei patru ani astăzi trecuți, nu sunt dar, precum vedeți, ani pierduți, căci ei au însemnat un pas mare înainte în mersul Consiliului Legislativ, ale cărui roade se pot astăzi culege.

Am dus în adevăr până la capăt o bună parte din opera imensă a unificării codurilor judecătorești.

Codul penal, ante-proiectul codului comercial, o însemnată parte din codul civil, sunt astăzi terminate. Ante-proiectul codului de procedură civilă și acel al procedurii penale vor fi după toate probabilitățile duse la capăt până la sfârșitul anului acesta. Legi de o importanță deosebită ca, legea actelor civile, legea concordatului preventiv, legea vânzării automobilelor și mașinilor agricole, proiectul titlurilor de credit, al cambiei și cekului, proiectul de lege asupra filiațiunei nelegitime, proiectul de lege asupra modificării unor dispozițiuni din legile civile cu privire la logodna și efectele căsătoriei, au eșit din lucrările însăși ale Consiliului Legislativ.

Tot Consiliul Legislativ, a dat în cei patru ani trecuți un număr total de 805 avize asupra proiectelor de legi și regulamente.

Din biroul de studii istorice, d-l Consilier I. Filitti, a publicat interesante lucrări privitoare la vechiul nostru drept penal, dreptul administrativ și constituțional, la vechea organizare judecătorească și un studiu asupra Consiliului nostru Legislativ.

De asemenea biroul de publicațiuni pus sub direcțiunea d-lui referent E. Denize, a scos ca și în anii precedenți colecția legilor și regulamentelor puse în aplicare în anul 1928, cu o amănunțită tabelă de materii pentru găsirea cu cea mai mare ușurință a legilor ce ne pot interesa.

Țin încă să menționez aici și munca ce o desfășoară personalul nostru administrativ în frunte cu d-l G. Gheorghiu, secretarul general al Consiliului, muncă cu multe ore suplimentare, și fără de suplimente, fiindcă e făcută numai din devotamentul ce-i leagă de această instituțiune.

Îndoind astfel activitatea noastră, dăm întotdeauna cel mai nimerit răspuns celor ce se îndoesc încă de noi.

Că am avut d-lor dreptate să cred în ziua de mâine, o dovedește faptul că anul trecut guvernul ne-a arătat o deosebită sollicitudine.

Fostul palat al Consiliului de Miniștri din str. Gh. Cantacuzino, mărit și amenajat, este destinat să fie Palatul Consiliului Legislativ. Numai criza grea financiară prin care trece țara, a împiedicat pentru un moment realizarea acestei hotărâri.

Biblioteca noastră a căpătat anul trecut și i s'a prevăzut și anul acesta fondurile necesare pentru un început de înfiripare.

Pentru nevoile Consiliului și în special ale Secțiunei a II-a cea mai încărcată din punct de vedere al unificării codurilor judecătorești, s'a sporit numărul referenților noștri titulari cu încă trei.

Tot la sfârșitul acestui an, s'a votat de Parlament legea după care Primul Președinte al Consiliului Legislativ este scos din secțiunea în care funcționează și ca Președinte, ca să poată astfel exercita în mod efectiv rolul de control ce i-l dă legea. În acest scop i s'au alăturat trei noi referenți titulari.

Desigur că nu aici se opresc nevoile acestei instituțiuni ca să-și poată îndeplini cu folos și cu cât mai multă autoritate misiunea sa.

În primul loc, trebuie să putem atrage și reține în sânul nostru, juriștii cei mai de seamă, magistrați, profesori de Universitate, specialiști ale căror păreri să imprime avizelor Consiliului o autoritate nediscuțată.

Se mai cuvine încă să dăm elementelor tinere care se disting în Consiliu preferință la o înaintare în locurile de consilieri ce eventual ar deveni vacante.

Sfârșesc d-lor această expunere forțat redusă a activității Consiliului Legislativ, asigurând Onor. Guvern, Parlamentul și pe Dvs., Domnule Ministru de Justiție, care sunteți mai aproape de pulsul acestei instituțiuni, de toată grațitudinea noastră pentru interesul ce ne-ați arătat în trecut, păstrând și toată credința că el nu ne va lipsi nici în viitor.

Iar Dvs. iubiți colegi, pentru anul nou care începe, vă doresc pacea și liniștea sufletească necesară, ca să pășim înainte pe drumul larg și drept pe care ni l'a croit conștiința noastră.

În aceste sentimente și cu aceste bune speranțe, deschid anul nou de activitate a Consiliului legislativ.

După expunerea activității făcută de d-l Prim Președinte Al. Gane, d-l Ministru al Justiției Grigore Iunian, luând cuvântul a spus în esență următoarele :

A mulțumit d-lui Prim-Președinte și întreg Consiliului pentru munca entuziastă, și obiectivă și percepută pe care a desfășurat-o în opera de secundare a guvernului și Parlamentului în materie de legiferare și în

special pentru activitatea intensă desfășurată pe câmpul unificării legislative.

A arătat satisfacția sa pentru terminarea codului de comerț, așteptat cu înfrigurare de întreaga lume interesată la asanarea vieții noastre economice, a luat act de înfăptuirea proiectului de lege pentru înființarea tribunalelor de minori, de apropiata încheiere a lucrărilor codului de procedură și a primei cărți a codului civil.

În ce privește unele mici susceptibilități născute din colaborarea Consiliului legislativ cu puterea executivă deoparte și cu Parlamentul de altă parte, d-l Gr. Iunian, a declarat că ele sunt fatale ori de câte ori o lucrare trece pe sub cenzura unei alte autorități decât aceia care a realizat-o. Că însă aceste neînsemnate și fatale susceptibilități nu sunt de natură a îngreuna această colaborare, care s'a arătat a fi rodnică. Am constatat, a declarat D-sa, că Consiliul Legislativ a avut totdeauna o atitudine pur științifică și obiectivă așa încât se poate privi cu încredere în viitorul și menirea acestei Inalte Instituțiuni.

Față de temerea d-lui Prim Președinte că cu ocaziunea discuțiilor în Parlament sau în secțiunile sale, să nu se altereze prin aparentă neînsemnate modificări ființa însăși a importanțelor coduri ce Consiliul a pregătit, d-l ministru Iunian s'a declarat de acord că cu ocaziunea votării lor să existe o cât mai strânsă colaborare între Parlament și Consiliu care va putea trimite delegați de ai săi spre a fi de față și da cuvenitele explicațiuni ori de câte ori se va propune vreo modificare.

La sfârșit D-sa a mulțumit în special referențelor Consiliului pentru neobosita lor activitate științifică și și-a exprimat dorința ca în viitor recrutarea consilierilor să se facă mai ales din mijlocul lor.

RECENZIE

CAMERA DE CONSILIU. *Jurisdicțiunea grațioasă. — Ordonanțele. — Încheerile. — Jurisdicțiunea contencioasă. — În Legislațiunea Vechiului Regat a Teritoriilor eliberate și Dreptul Comparat de d-l Petre Vasilescu, Profesor Agregat la Facultatea de Drept din Cernăuți, Editura Soc. An. Curierul Judiciar.*

D-l Petre Vasilescu distinsul nostru colaborator și membru în comitetul de redacție al revistei noastre, profesor la Facultatea de Drept din Cernăuți, aduce, prin valoroasa sa lucrare, o neprețuită contribuțiune științifică dreptului procedural românesc, în domeniul căruia s'a scris, relativ, atât de puțin.

Lucrarea d-lui profesor Petre Vasilescu începe prin expunerea atribuțiilor judecătorului, prin percizarea naturii funcțiunii sale în raport cu celelalte puteri ale Statului, spre a trece apoi la istoricul jurisdicțiunii grațioase în vechiul drept francez și în urmă sub imperiul codului civil și codului de procedură civilă.

În dorința de a contribui la opera constructivă a unificării, lucrarea cuprinde un capitol special, în care se fac remarcabile propuneri pentru reorganizarea Camerei de Consiliu. Natura jurisdicțiunii grațioase face obiectul unei complete expuneri, ce cuprinde origina și evoluțiunea acestui sistem, discuțiuni asupra criteriului distinctiv al jurisdicțiunii grațioase și a celei contencioase.

În legătură cu competența jurisdicțiunii grațioase, se studiază, rând pe rând, atribuțiunile președintelui și ale Camerei de consiliu, demonstrându-se caracterul ei general și de drept comun și precizându-se că sediul ei este în: lege, în norma analogă și în natura obiectului.

Tot în cadrul competenței jurisdicțiunii grațioase, se găsesc discutate problemele referitoare la obiectul cererilor adresate ei, la valoarea deciziunilor pronunțate pe această cale fără competență, precum și la transformarea jurisdicțiunii grațioase în contencioasă, când afacerea urmează a fi trimisă în ședință publică.

Efectele deciziunilor ce emană de la jurisdicțiunea grațioasă și procedura acestei jurisdicțiuni, caracterul excepțional al materiilor contencioase deferite ei, chemarea părților pentru explicațiuni, căile de atac, sunt de asemeni pe larg și metodic discutate.

Ar fi să ometem afirmarea unui netăgăduț adevăr dacă nu am spune că d-l profesor Vasilescu dispune de o admirabilă metodă, datorită, de sigur, și vastei sale culturi filosofice.

Materia nu este aruncată cu lopata, ca în alte tratate, cu pretențiunea de a fi și științifice și didactice, ci expusă cu o impresionată claritate și cu minunatul dar de a se impune înțelegerii ori-și-cui.

Trecând la studiul clasificării atribuțiilor camerei de consiliu, autorul trece în revistă ordonanțele prezidențiale, încheerile propriu zise, studiind aceea ce este caracteristica acestor acte judecătorești și privindu-le, în mod comparativ, în raport cu sentințele.

Studiul ordonanțelor îmbrățișează întreaga sferă, atât de vastă, a tuturor varietăților procedurale, pe care le prezintă materia ordonanțelor, ca: ordonanțele în afară de proces, ordonanțele date mai înainte de pornirea procesului, ordonanțele pronunțate în Camera de Consiliu în legătură cu un proces în curs, ordonanțele cari deschid sau închid o procedură, ordonanțele de resort prezidențial în legătură cu rolul atribuit președintelui prin diferite legi speciale, materia cu deosebire interesantă a ordonanțelor cari nu sunt prevăzute de lege, dar cari sunt admise pe temeiul uzului, utilității și analogiei, ordonanțele de referență, asupra cărora, în special, se insistă din punctul de vedere al originii, evoluțiunii și utilității lor.

Materia încheerilor este, de asemeni, pe larg și limpede tratată în legătură cu aplicațiunile practice de fie-care zi, ivite în practica instanțelor asupra cazurilor de constatarea stărei civile când nu există registre sau când au fost pierdute ori distruse, asupra rectificării actelor de stare civilă, asupra absenței, asupra autorizațiunii femeii măritate, asupra adopțiunii, minorității, tutelei, emancipării, interdicțiunii, curatelei, asupra trimiterii în posesie a moștenitorilor nesezinar, asupra situațiunii moștenitorilor sub beneficiu de inventar, asupra liberării de copii de pe acte, dată certă, legalizare, certificare, asupra administratorilor judiciari în legătură cu materia succesiunilor și societăților, asupra înscripțiunii și radierei diverselor privilegii de drept comun și maritim, asupra exproprierei pentru utilitate publică, asupra obiectelor incesibile sau indisponibile, asupra falimentului, avariilor în dreptul maritim, executarea hotărârilor judecătorești, măsurilor asigurătoare etc. etc.

Autorul nu se mărginește să prezinte materia în mod unilateral, în raport numai cu organizarea procedurală a Vechiului Regat, ci o studiază în perspectiva largă a întregului nostru drept interprovincial, punând-o în legătură cu legiurile aplicabile în teritoriile alipite. După ce prezintă dispozițiunile de procedură aplicabile pe tot cuprinsul regatului, autorul se ocupă de procedura civilă ardeleană, de procedura de moștenire în Ardeal, de legea de execuțiune din Transilvania completată cu toate modificările suferite, de Codul de procedură civilă din Bucovina împreună cu patenta imperială din 9 August 1854 și Procedura execuțiunii din 1896.

În ce privește Basarabia, se știe că prin legea din 4 Aprilie 1928 s'a extins acolo aplicarea legiurii Vechiului Regat. O

amplă expunere de drept comparat alcătuiește ultima parte a acestei publicațiuni despre care avem impresiunea că nu am putut spune tot binele, pe care îl merită.

Credem că pentru oamenii noștri de drept, magistrați și avocați, lucrarea d-lui profesor Petre Vasilescu este absolut indispensabilă întru cât le pune la îndemână ultimul cuvânt al doctrinei și jurisprudenței asupra unei materii, întâlnită atât de frecvent în practică.

Pe lângă netăgăduita ei importanță doctrinală și practică, uvrugiul acesta este demn de semnalat și din punctul de vedere că el dă rămă o tradiție, care se înscăunase cu drepturi și perspective de fixitate eternă.

Voesc să vorbesc de tradițiunea confortului universitar. Sunt bucuros că am putut evita cuvântul de lene universitară, ce-mi venise la îndemână.

În adevăr, este exasperantă somnolența aceasta generală, cu caracter epidemic, în care zac în special Facultățile noastre de drept.

Este de ajuns ca tânărul ambițios, arivist și infatuat, venit de la Paris sau din altă parte unde și-a trecut examenele, Dumnezeu știe cum, să urce treptele profesoratului pe baza unei lucrări în ale cărei dimensiuni și proporții sunt mai mult de admirat meșteșugul tipografului-paginător, pentru ca imediat să fie cuprins de o amorțeală intelectuală care îl stăpânește și îl persecută cu puterea nemiloasă a unei fatalități organice.

Se poate afirma, fără exagerare, și cu atenuarea datorită celor câteva exemplare de muncitori onesti și devotați, că profesoratul universitar este un sfârșit de carieră științifică.

De ce, fenomenul acesta trist în care au sombrat nu numai modeștii și sub-modeștii doctrinari chinuți de mirajul catedrei, dar și minți luminate, excepțional de luminate și bogat pregătite ca: C. Dissescu, Toma Stelian, George Mărzescu, Petre Missir, Matei Cantacuzino, Vasile Dumitriu, C. Sipsom, Al. Cerban, N. Titulescu, Istrate Micescu, Ernest Juvara, Mircea Juvara, Anibal Theodorescu, Cezar Pateniuc, etc. etc. ?

Când urmărim revistele juridice streine, vedem că în coloanele lor, universitarii își expun cuvântul lor gândit și autorizat, iar în literatura juridică generală ei sunt aceia ale căror nume sunt legate de opere ce trec hotarele și desfid timpul. Noi nu suntem atât de sceptici, și de nedrepți pentru ca să nu recunoaștem că, în Universitățile noastre, sunt oameni de seamă, cari pot fi capabili de o frumoasă activitate științifică.

Morala fabulei ar fi ca miniștrii de instrucțiune cu adevărat iubitori și conștienți de progresul științei juridice, să refuze numirea tuturor candidaților, realmente capabili să îmbogățească doctrina noastră și să urmărească, criticând cu folos și îndreptând sinuositățile jurisprudenței. La ce stranie paradoxă ne duce o asemenea situațiune !

D-l Petre Vasilescu a înfruntat o tradiție. Să fie, însă, atent, căci acei cari au curajul să turbure quietudinea tradiționalistilor au de suferit riscuri, decepții și neplăceri...

Noi îi dorim, din tot sufletul, ca aceste riscuri, decepții și neplăceri, cari sunt, din nefericire, moneda cu care plătim ori-ce încercare spre mai bine, să-i fie pe de-antregul evitate sau, în ori-ce caz reduse la minimum cu putință.

TRAIAN ALEXANDRESCU
Pro Decanul Baroului de Ilfov

TRIB. COVURLUI, CAB. II INSTRUCȚIE

Jude-Instructor d-l. AUREL L. VIDRAȘCU

Ordonanță definitivă No. 92 din 28 Iunie 1929

Pederastie. Violențe exercitate de soț asupra femeii lui. Lipsă de sancțiune.

Codul nostru penal neprevăzând expres vreo sanc-

țiune pentru faptul pederastiei, homosexualității, tribadizmului sau altor raporturi sexuale anormale, înseamnă că asemenea fapte scapă de orice sancțiune penală, dacă nu sunt comise cu violență, în care caz art. 264 al. 1 c. p. nefăcând nici o distincțiune între atentele normale din punct de vedere al naturii fiziologice omenestii și acelea anormale, urmează că toate acestea sunt sancționate deopotrivă numai dacă sunt petrecute în condițiunile special prevăzute de text.

Unirea sexuală nu poate fi pedepsită decât atunci când e ilicită; căsătoria prin scopul și natura ei este un act eminentemente licit, având ca principala menire procrearea, deci raporturile sexuale devin în această situațiune nu numai un fapt permis, dar chiar o acțiune obligatorie și de prim interes pentru soți, care nu mai au dreptul a se sustrage unei asemenea îndeletniciri sub pretext de repulsiune sau motive de moralitate dacă s'a consimțit la căsătorie de bună voie și ea durează de mai mult timp. Deci relativele violențe întrebuintate de soț pentru a avea contact sexual cu soția sa nu pot cădea în înțelesul art. 264 c. p.

Dacă legea omite a reprimă raporturile sexuale anormale între două persoane chiar străine și chiar de acelaș sex, apoi nu se mai poate presupune că ar permite amestecul codului penal tocmai între soți pentru reprimarea unor asemenea practicări de gusturi.

Asupra instrucțiunii desfășurată contra lui Al. F. pus sub inculpare prin rechizitoriul introductiv No. 7025 din 929 a Parchetului local pentru faptul prevăzut și penat de art. 264 comb. cu 265 c. p., în urma reclamațiunei soției sale.

Având în vedere actele de instrucțiune culese în cauză, după cum și totalitatea pieselor dela dosar.

Având în vedere și rechizitorul definitiv No. 9782 din 929 prin care Parchetul local în lipsă de probe și de elemente pentru calificarea faptului, tinde la clasarea afacerii.

Având în vedere că în fapt se stabilește că reclamanta F. F. născută T. căsătorindu-se la 15 Iulie 1928 cu inculpatul, după o convetuire fericită de două luni în care timp raporturile sentimentale ca și acelea sexuale dintre soți au decurs în mod normal, acestea din urmă încep dela acea dată a deveni anormale, scutul exercitându-și funcțiunea virilă în orificiul anal și acel bucal al soției sale, practicări în urma cărora aceasta se și îmbolnăvește căpătând dureri de rect în regiunea anală. După o convetuire de încă circa șapte luni în aceste condițiuni, soția intentă pe deoparte acțiune de divorț, iar pe de alta denunță faptele d-lui prim procuror local cerând tot odată și protecție pentru a-și ridică bunurile mobile aflate în domiciliul conjugal, pe care soțul ei nedorind a divorța refuză să i le predea.

Având în vedere faptul că reclamanta a fost obiect de pederastie a soțului ei se dovedește atât din constatarea medicală efectuată de medicul primar al orașului, d-l Dr. O. Ritter pg. 8 verso și pg. 48-9) ce stabilește mai întâi că dânsa prezintă semne sigure că asupra ei s'a executat în mai multe rânduri și timp îndelungat actul de pederastie și mai apoi observă că inculpatul are penis-ul ascuțit, conformație caracteristică pederastilor activi, cari constatări combinate redau proba faptului sus vorbit, ce se mai dovedește și cu depozitiunile marturilor J. A. (supl. pg. 4) A. S. (supl. pg. 7) și informatoarea M. T. (supl. pg. 8) mama reclamantei, care desși evident că n'au asistat nici odată la scenele de intimitate sexuală între soți dar declară că în diferite rânduri soția îi s'a plâns că suferă din cauza gusturilor perverse ale soțului ei ce o silește a se supune acțiunii pederaste și chiar a-i opera cu gura satisfacția lui sexuală.

Că tot din depozitiunile acestor martori se mai stabilește

însă că și reclamanta făcea impresia a nu avea apucături mai puțin perverse ca acelea atribuite soțului ei, care la interogatoriul administrat în fața acestui cabinet de instrucție (pg. 4) se plânge și el la rândul lui că soția sa tentă liferite raporturi sadice cu dânsul pe care însă el le refuza.

Că tot din acest interogator, cât și din depozițiunea reclamantei (supl. pg. 1) coroborate cu scrisoarea acesteia adresată soțului ei (pg. 14) și cu constatarea medicală (pg. 13) ambele din primele zile după svârșirea căsătoriei rezultă că deși mai înainte de contractarea acestei căsătorii inculpatul fusese asigurat de reclamantă ce nu mai fusese măritată, cum că e virgină, totuși acest fapt fiind inexact, căci dânsa fusese de mult deflorată, deci avusese raporturi sexuale și cu alți bărbați, nu mai poate invoca neștiința ei ascunzându-se după perdeaua inocenței și a naivității — așa după cum are aerul de a o face — în materie de normalitatea actului sexual pentru a justifica în chipul acesta faptul că abia după șapte luni de conviețuire în intimitatea diferitele raporturi, așa zise anormale, împreună cu soțul ei, a găsit cu cale să se aperseveze de imoralitatea la care contribuie și să reclame autorităților cerând și divorțul.

Că deci din toate cele ce preced nu se poate trage concluzia exercitărei vreunei violențe din partea inculpatului asupra soției lui, iar acțele de pederastie și de desfătări senzuale reprobate de morală dacă au avut loc, apoi dacă nu se poate preciza că au decurs din cauza temperamentului pervers al soției, nici nu se poate nega totuși că nu și-a depus și dânsa partea ei de acceptare în practicarea lor fără nici o presiune din partea soțului ei.

Că aceasta se mai deduce și din împrejurarea că inculpatul ce mai fusese încă odată căsătorit, asupra foastei lui soții cu care are și un copil nu a săvârșit și nu a încercat nici odată asemenea acte după cum declară și această primă soție, I. L. (supl. pg. 14); ori dacă a săvârșit actele spuse asupra secundeii lui soții fără a fi fost provocat de aceasta, de sigur că le-ar fi săvârșit sau măcar tentat și asupra primei soții, ca și asupra ori cărei femei cu care a avut raporturi sexuale, aceia ce nu se stabilește.

Considerând că pederastia ca și celelalte raporturi sexuale anormale săvârșite între persoane de același sau de sex diferit, nu sunt fapte sancționate de codul nostru penal, neexistând nici un text care să le prevadă.

Că art. 264 al. 1 referindu-se la atentatul contra pudorii în generalitatea lui nefăcând nici o distincțiune între atentatele normale din punct de vedere al naturii fiziologice omenești și acelea anormale, cum ar fi și acelea stabilite în speță, înseamnă că înglobează ambele aceste soluri de manifestări sexuale, sancționându-le deopotrivă dacă sunt petrecute în condițiunile speciale prevăzute de text.

Că prima și esențiala condițiune expres cerută de acel text de lege este existența elementului violenței fizice sau moralei din partea agentului, fără de care faptul penal nu poate exista.

Că în speța mai sus examinată nestabilindu-se nici o violență în sarcina inculpatului exercitată asupra reclamantei pentru executarea actelor sexuale, înseamnă că elementele delictului penal nefiind întrunite, el scapă de orice răspundere penală.

Presupunând totuși că ar fi stabilit și acest element al violenței.

Având în vedere că atentatul s'a săvârșit de către un soț asupra soției lui cu care nu era nici măcar în divorț.

Considerând că unirea sexuală nu poate fi pedepsită decât atunci când ea e ilicită.

Că prin natura și scopul ei căsătoria este un act emina-mente licit, având ca principală menire procrearea, deci rapoorturile sexuale devin în această situațiune nu numai un

fapt permis, dar chiar o acțiune obligatorie și de prim interes pentru soții contractanți, hotărându-se de jurisprudență că sustragerea dela această obligațiune fiind o ofensă gravă, este un bun motiv de divorț.

Că deci relativele violențe întrebuițate de soț pentru a avea contact sexual cu soția sa nu pot căpăta înțelesul urmărit prin art. 264 c. p. unde se caută reprimarea raportului sexual săvârșit asupra unei persoane ce din motive de moralitate sau de repulsiune s'a opus acestui act, aceia ce nu se poate presupune și susține din partea unei soții contra soțului ei cu care a consimțit de bună voie a se căsători și cu care conviețuiește de mai mult timp.

Considerând că dacă legea omite de a reprimă raporturile sexuale anormale între două persoane străine chiar de același sex, apoi cu atât mai mult înseamnă că nu înțelege a admite analizarea și stabilirea gradului până la care este permisă intimitatea sexuală între soți din punct de vedere a culpei penale, când s'a demonstrat că între aceștia nici chiar din punct de vedere a culpei penale, când s'a demonstrat că între aceștia nici chiar violențele în scopul prevăzut de art. 264 c. p. nu sunt de natură a stabili faptul penal edictat de acest text.

Că în consecință nici în această ultimă ipoteză neputându-se califica în penal fapta inculpatului, urmează ca de acord cu concluziunile Parchetului a se clasă afacerea, necăzând în prevederile nici unui text din codul penal.

(ss) Judecător de instrucție, Aurel L. Vidrașcu.

NOTA. — *Pederastia*, (1) comerț sexual rebel legilor naturii, este socotită totuși ca un fenomen natural. Se pare într'adevăr că natura, prin imperfecțiunile și capriciile sale, a deschis singură anumite porțițe (*honnit soit qui mal y pense*) răsvrătirilor. Dacă coborâm în negura timpurilor până acolo unde se pierd cele mai șterse științe asupra omului primitiv, pentru a urca apoi dealungul veacurilor până pe culmile, unde se pretinde, că civilizațiunea actuală își marchează superlativul, pretutindeni și continuu, întâlnim natura contrariată de aceleși... „*moeurs écoeurantes*”.

„*Il n'y a pas de terre habitée où il ne se rencontre*” spune prof. Casper vorbind de pederastie (2); iar Ch. Letourneau ne informează că: „*L'amour dit contre nature n'est nullement le résultat d'une civilisation trop raffinée, c'est au contraire, un des nombreux produits de la sauvagerie primitive*” (3)

Necunoscând nici o dezaprobare în societatea primitivă (4), pederastia nu întârzie însă de a fi socotită ca un viciu abject din clipa în care concep-

1) *Pederastia* (sodomia, l'amour grec, coitus per anum) nu este tot una cu *homosexualitatea*. Desigur homosexualitatea masculină (*rem habet cum masculo*) se reduce la pederastie; însă pederastia poate fi și *heterosexuală*, fiindcă *sucubul* (pasivul) poate fi și o femeie (*accedunt ad mulierem praepostera venere*). Termenul pederastie este însă folosit în diferite accepțiuni. De asemenea homosexualitatea poate fi feminină (tribadism, safism, amour lesbique) adică comerț sexual numai între femei.

2) Casper, *Traité de médecine-légale*, I, p. 118.

3) Ch. Letourneau, *La Sociologie*, p. 65, și numeroși autori citați în note.

4) *Idem*, op. și loc. cit.

vieții soiale. Reprobării morale i-a urmat la cele mai multe popoare o severă dezaprobare legală.

Astăzi, pederastia este privită ca o tristă stare tiunile morale s'au infiltrat adânc în mecanismul morbidă pentru anumiți subiecți (5) și ca un degradator vițiu pentru alții. Cei dintâi sunt mânați spre respingătorul comerț sexual de vitriga lor soartă, ceilalți se prăvălesc singuri gonind după plăceri. La aceste două categorii se mai adaugă o a treia, a celor ce iau cuvântul comerț sexual „à la lettre“ și se prostituiază pe toate fețele.

Morb sau vițiu, tolerată sau nu, pederastia nu poate suscita decât desgust. Interesează însă să vedem care a fost atitudinea legii penale față de raporturile sexuale în contra naturii, în diferite timpuri și la diferite popoare.

* * *

În antichitate — ca de altfel și astăzi — toate popoarele din Asia au practicat pe o scară întinsă pederastia, cu cea mai deplină toleranță din partea legilor. De la această atitudine se abăteau însă legile perșilor (*Vendidad-Sade*) (6) și legile evreilor (*Levitic*, *Deuteronom* și *Exod*) (7) cari sancționau sever pederastia. În *Levitic* se spune: „Nu te vei servi de un om ca și cum ar fi o femeie, căci aceasta constituie o depravare. Dacă cineva folosește un om ca pe o femeie, vor muri amândoi“.

După cum vedem se pedepsea numai sodomia față de bărbați, iar pedeapsa era moartea și pentru activ (incub) și pentru pasiv (sueub). El de bănuie de altfel că această severă pedeapsă nu s'a aplicat niciodată, știut fiind astăzi că așa zisele legiuiri din antichitate erau de cele mai multe ori simple codificări de paradă, elaborate de cărturarii vremurilor, după dorința și pentru mândria vreunui rege, ca testimoniu de înțelepciune, iar nu ca lege de aplicat.

În Egipt deasemeni pederastia era foarte răspândită, nefiind pedepsită de legi.

Cetățile grecești, în special Atena, și-au câștigat o tristă celebritate pe tărmlul tuturor inversiunilor

sexuale (8). După *Aristotel* și *Strahon* pederastia era formal îngăduită în Creta (9). Deasemeni era tolerată în celelalte cetăți. Totuși la Atena cei ce se dedau practicelor contra naturii erau loviți de anumite incapacități și prohibițiuni, a căror nerespectare atrăgea pedeapsa cu moarte (10). După unii autori ar fi existat chiar și o pedeapsă corporală, un fel de: „să suferi pe unde ai păcătuit“ (11).

Dacă aceste sancțiuni au fost în mod efectiv aplicate e îndoelnic, mai ales când pe bază de date sigure suntem informați că oameni de talia lui *Socrate*, *Platon* și alții nu au ocolit, ba dimpotrivă au dat preferință amorului unisexual, proslăvind superioritatea lui morală, (sic!) (12).

Se crede în fine, că ideea de a se organiza serbări destinate delectărilor trupești, serbări atât de răspândite în Grecia și-au avut rațiunea în nevoia de a face mai accesibile relațiunile sexuale normale și de a stăvili astfel amorul unisexual favorizat de contactul lesnicios dintre indivizii de acelaș sex (13).

Dacă trecem la Romani și dacă ținem seamă de înrăurirea pe care Elada a avut-o asupra Romei, e foarte explicabil să întâlnim acelaș cult pentru delectările trupești, ceiaș beție a simțurilor pervertite (14).

Legile romane au reacționat însă continuu contra acestui rău. La început în timpul republicii pederastia era înglobată în categoria „*stuprum*“ și pedepsită ca atare (*stuprum cum masculino*) (15).

8) De unde și expresiunile de *amour grec* și *amour lesbique*. v. *Dugas*, *L'amitié antique*, Paris, Alcan, 1894.

9) *Tissot*, op. cit. II, p. 205.

10) Nu putea fi arhont, preot, nu putea pleda sau primi vreo însărcinare publică, etc. v. *Tissot*, op. și loc. cit.

11) Se citează cazul unui poet Alceu căruia: „On lui enfonçait dans le rectum un énorme navet ou un poisson à tête volumineuse“ *Bayle*, *Dictionnaire historique*, vo. Alcée nota B. apud *Tissot*, op. și loc. cit.

12) Despre amorul unisexual vorbesc *Aristotel*, *Polemon*, *Aristofan*, *Lucian de Samosata* și alții.

Acesta din urmă în scrierea sa „*Banchetul*“ spune: „După mine ar fi mai bine să nu ne căsătorim, ci după exemplul lui *Socrate* și *Platon* să practicăm pederastia, singura care ne poate conduce la virtutea desăvârșită“. Tot acest autor în dialogul dintre *Clotar* și *Leena* discuta de tribadism.

13) *Dr. Jaworski* în ancheta redată de *Lionel D'Autree*, *L'Outrage aux mœurs*, p. 246.

14) A se vedeă descrierile din *Cicerone*, (*Epistolee*, cart. 8, 12, 14), *Suetone* (*Domitian*, cap. 8); *Quintilian* (*Inst. orat.* cart. 4, cap. 2). *Plutarc* (*Vies des hommes illustres*).

Horațiu a scris câteva ode în care cânta amorul unisexual, una din aceste ode este intitulată „*Ad anum libidinosum*“: iar *Virgiliu* în *Bucolicele sale*, egloga a doua, ne spune cum: „*Formosum pastor Corydon ardebat Alexis*“ (vezi pledoria lui *Al. Zévaes* în *L'outrage aux mœurs*, p. 136 de *D'Autree*). Cât despre unele satire ale lui *Juvenal* spune *Loiseleur* (op. cit. p. 77) că: „*le vice en personne ne saurait lire sans horreur*“.

15) Deasemeni în *Lex Julia de adulteris* pederastia era socotită ca un *stuprum*.

5) Asupra homosexualității în genere vezi: *Kraft-Ebing*, *Le psicopatie sessuali*, Torino, 1869; *Tarnowski*, *Les phénomènes morbides du sens génésique*, Berlin, 1886; *Casper*, op. cit. I, p. 118 și urm.; *Briand*, *Manuel de médecine-légale*, p. 78 și urm.; *Tardieu*, *Étude médico-légale sur les attentats aux mœurs*; *Lombroso*, *Amore nei pazzi*, 1880; *Chevalier*, *De l'inversion de l'instinct sexuel*, Paris, 1885; *Lawent*, *L'amour morbide*, Paris, 1890; *Dr. Laupls*, *L'homosexualité et les types homosexuels*, ed. 2, Vigot-Paris; *H. Ellis*, *L'inversion sexuelle*, Paris, 1921; *S. Freud*, *Introduction à la psychanalyse*, p. 455 și urm., Paris 1925; *Hesnard*, *Psychologie homosexuelles*, Paris, 1929; *Dr. G. Bogdan*, *Attentats contra bunclor moravuri*, p. 238 și urm.

6) *Tissot*, *Le droit penal*, vol. II, p. 205.

7) *Deuteronomie* XXIII, 17; *Levetic*, XVIII, 22; *Exod*, XXII, 19 după *Thonissen*, *L'histoire du droit criminel*, II, p. 173 și *Tissot*, op. cit. p. 205.

La finele republicei a intervenit o lege *Scatinia* care pedepsea pederastia cu 10.000 sexterți. Această sancțiune aplicată și la începutul imperiului a fost însă continuu agravată pentru a se ajunge la pedeapsa arderei pentru incub (activ) și pierderea unei jumătăți din patrimoniu pentru sucub (16).

Pedeapsa se aplica tuturor inversiunilor, generalizate prin formula: „*ubi sexus perdidit locum, ubi Venus mutatur in alteram formam*“.

Efectiv sancțiunile nu s'au aplicat decât sub ultimii împărați creștini.

În dreptul germanic și la popoarele barbare, întâlnim deasemeni sancționată pederastia cu aspre penitențe și chiar cu arderea pe rug (vizigoți) sau cu mutilarea (goți) (17).

În evul-mediu atât dreptul canonic cât și cel laic sancționau pederastia. Pedeapsa în genere era arderea pe rug (18) și se aplica atât homosexualității masculine cât și celei feminine. (*Capitulariile lui Carol Magnu* add. 4, c. 103; *Etablissements de saint Louis*, § 5; *Ordonanța Carolină*, art. 116 și altele) (19). În unele localități se instidiau instanțe speciale pentru a se pronunța „*super vitio sodomico*“. Aceste sancțiuni se aplicau efectiv uneori (cazul mareșalului francez *Gilles de Rais*) (20) dar de cele mai multe ori moravurile celor de sus, determinau slăbirea represiunii pentru toată lumea (21 bis).

16) Pentru dreptul roman a se vedea: *V. Manzini*, Trattato di dir. pen. ediț. 2, vol. VI, p. 503 nota 1, care citează pe *Mommsen*, Römisches Strafrecht, p. 703-4; *Emilio Costa*, Crimini e pene da Romulo a Guistiniano, p. 75 și 167, Bologna 1921; *Ch. et F. Hélie*, Théorie du code pén., vol. IV, nr. 1576, pag. 224; *Fr. v. Liszt*, Traité, II, p. 129-30; *J. Loiseleur*, Les crimes et les peines dans l'antiquité, p. 100.

17) *Tissot*, op. cit. II, p. 206; *Manzini*, op. și loc. cit.; *Loiseleur*, op. cit. p. 114 și 139.

18) Uneori erau arși la un loc cel vinovat de pederastie, victima lui, și actele procesului pentru a nu rămâne nici o urmă a josnicului fapt. (v. *Loiseleur*, op. cit. p. 236).

19) *Muyart de Vouglans*, Lois crim. p. 244; *Jousse*, Traité, IV, p. 119; *Jul. Clarus* § Sodomia, nr. 4; *Boutellier*, Somme rurale, cart. 2, tit. 40. Vezi în *F. Hélie* op. cit. p. 225; *Manzini*, op. și loc. cit.; *Garraud*, Traité, ediț. 3, vol. V, p. 440.

20) *Gilles de Rais* mareșal de Franța, tovarăș de arme al Janei d'Arc a fost condamnat la moarte fiind dovedit că a omorât numeroși copii după ce mai întâi îi batjocorise. (vezi procesul său în *Charles Derennes*, Amours et crimes p. 5-79, Paris 1927).

În 1750 au fost arși în place de Grève trei inși: *Bruneau*, *Lenoir* și *Diot* acuzați de sodomie, iar în 1785 un călugăr capucin pentru aceeaș vină.

20 bis) *Johan Lydius* în ale sale *Analectes* spune că papa Sixt IV a dat unei persoane autorizațiune de a practica pederastia (apud *Brissot de Warville*, Théorie des lois criminelles, edit. 1836 vol. I, p. 249, nota 1).

Deasemeni *Saint-Simon* vorbește de unele „vices particuliers de Monsieur“ (fratele regelui Ludovic IV); după cum de altfel se spunea cu privire la *Enric al III* că „la garde qui veille aux barrières du Louvre n'en défend point les vois“ (apud *Zévaes* op. și loc. cit.).

Vechile noastre pravile pedepseau deasemenea după modelul legiuirilor din apus pederastia.

În epoca intermediară sub influența marilor cugetători cari cereau îndulcirea pedepselor în general (21), sancțiunile în contra inversiunilor sexuale au fost atenuate, sfârșind chiar prin complectă abolire în legile franceze dela 1791.

Aceasta pentru trecut.

* * *

Legiuirile moderne se împart în două categorii, în raport cu atitudinea pe care o iau față de raporturile sexuale în contra naturei.

O primă categorie în care aceste raporturi fie în genere, fie numai în unele din formele mai grave, sunt considerate ca constituind prin ele însăși o infracțiune și sunt pedepsite ca atare. În această categorie putem enumera: *codul austriac* § 129 și 130; *codul maghiar* art. 241-2; *codul norvegian* § 213; *codul rus* din 1903 § 516; *codul just. militare* art. 273 și *codul marinei* art. 176 în *Italia* pentru timp de războiu; legile cantonului *Apenzal*; legile engleze și irlandeze, precum și legile onora din *statele americane*; în fine art. 175 c. p. german abrogat în 1929 (22).

A doua categorie, care are de model codul penal francez, a asimilat în totul raporturile sexuale contra naturei cu cele normale, nefăcând să intervină legea penală pentru cele dintâi decât exact în acele cazuri când și cele de al doilea pot conduce la o infracțiune, adică în caz de îndeplinirea lor cu violență, în caz de ultragiu public adus bunelor moravuri și în cazul practicării lor față de un copil. Așa dar actele contra naturei nu constituiesc în acest sistem o infracțiune prin ele însăși, ci numai în anumite circumstanțe și datorită unor elemente speciale cari convertesc în infracțiune chiar raporturile sexuale normale (23).

Cari din aceste două sisteme este preferabil?

După cum spuneam la începutul acestei adnotațiuni, pederastia nu poate provoca decât desgust. Chestiunea însă dacă legea penală trebuie sau nu

21) În sensul îndulcirii pedepsei: *Montesquieu*, *Hommel*, *Voltaire* și alții.

Voltaire spunea că pederastia este un fapt: „plus fait pour être enseveli dans les ténèbres de l'oubli que pour être éclairé par les flammes des bûchers aux yeux de la multitude“ (Prix de la justice et de l'humanité, 19).

Brissot de Warville era pentru pedeapsa expunerii în public a celui vinovat, desbrăcat și purtat călare pe un măgar (Théorie des lois crim. p. 249).

22) Pentru dreptul comparat vezi: *Manzini*, Trattato, VI, p. 505; *Garraud*, Traité, IV, p. 440-1; *Fr. v. Liszt*, Traité, II, p. 129; *C. St. Kenny*, Esquisse du dr. pen. anglais, p. 182.

23) v. *Ch. et F. Hélie*, Théorie, IV, p. 226-7; *Garraud*, Traité, V, p. 442 și 473 nota 7; *Garçon*, Code pén. annoté art. 331, nr. 17; *Manzini*, Trattato, VI, p. 502; *Alimena*, Diritto penale, II, p. 572; *Majno*, Commento al cod. pen., III, p. 178.

să limiteze libertatea sexuală nu se poate rezolva fără a ține seamă de rostul sancțiunilor penale. Cu alte cuvinte se pune întrebarea: „sunt oare utile, sunt oare eficiente sancțiunile penale în această materie“?

Că deseori mai mult dăunează decât profită ordinii publice aceste sancțiuni au probat-o enormele scandaluri ocazionate în Germania și Anglia de diferitele procese în cari erau urmăriți pentru pederastie oameni ce treceau drept foarte cumsecade în ochii lumii, scandaluri cari au condus la abrogarea în 1929 a art. 175 din c. p. german (24).

Chaveau și F. Helie (25) au sintetizat convingător toate argumentele cari vin în favoarea sistemului francez, care — după cum am arătat — nu consideră raporturile sexuale contra naturii ca fapte susceptibile prin ele însăși de a fi pedepsite.

Că pedepsele în această materie nu sunt de cele mai multe ori eficiente, este iarăși neîndoelnic; căci după cum spune *Casper*, „dacă arderea pe rug nu a stârpit acest vițiu, ce pot face celelalte pedepse“ (26).

Totuși, socotim că nici unul din cele două sisteme nu oferă măsura cea mai potrivită intereselor ordinii publice și morale. Desigur a face ca legea penală să pătrună cu rigorile ei sub cutele cele mai tainice ale vieții individuale, atunci când cu nimic nici ordinea publică, nici a cel puțin etic pe care legea trebuie să-l ocrotească, nu sunt atinse, înseamnă a lucra *à rebours* și a aduce scandal acolo unde era liniște (27).

24) Un mare scandal a fost provocat în Germania la 1908 când *Maximilian Harden* a pornit o campanie vehementă prin presă contra unui local din Berlin unde pederastia se dedea la tot felul de perversiuni. *Harden* a fost achitat, însă concomitent s'a pornit o contra campanie pentru abolirea art. 175 c. p. german care pedepsea pederastia. O petiție semnată de 5000 de notabilități a fost adresată Reichstag-ului în acest sens. Reichstag-ul a numit o comisiune care a conchis nu numai la respingerea cererii, dar chiar la agravarea sancțiunilor din art. 175 și extinderea lor și la homosexualitate feminină. Ceia ce n'a făcut însă Reichstag-ul în 1908 a fost nevoit să o facă în 1929 abrogând art. 175.

Cu privire la Anglia vezi: *Les scandales de Londres*, Paris, 1885. Asupra procesului lui *Oscar Wilde* vezi *Raffalovich*, *L'uranismo*, Torino 1896.

25) *Ch. et F. Hélie*, *Theorié*, p. 226 nr. 226.

26) *Casper*, op. cit. I, p. 118. Asupra frecuenței inversiunilor sexuale la diferite popoare în timpurile moderne, v. *Dr. A. Corré*, *Ethnographie criminelle*, passim (editura Schleicher) și *Ch. Letourneau*, *La Sociologie*, p. 65 și urm. (aceiaș editură).

27) Pederastia chiar tănuțită, a fost însă deseori o cauză de criminalitate datorită unei forme specifice de criminalitate pasională la cari ajung mulți pederasți. La noi am avut înainte de războiu cazul din str. Zorilor, iar după războiu cazul *Goilav* din Botoșani.

Vezi asupra acestei laturi: *Scipio Sigheli*, *La coppia criminale*, p. 198; *J. Ernest-Charles*, *La passion criminelle*, p. 267, Paris, 1925; *C. de Gusmano*, *Crimes sexuels*, Rio de Janeiro, 1921; *L. Ferrante-Capetti*, *Reati e psicopatie sessuali*, Bocca-Torino.

Astăzi însă nestingheriți de lege, încurajați de o literatură în cari aberațiunile sexuale sunt puse, cu mai mult sau mai puțin talent în rândul pasiunilor avuabile (28), scuzați de specialiștii cari socot că perversiunile sexuale se datoresc totdeauna unei stări malade (29), invertiții sexuali nu mai cunosc nici jenă, nici teamă, nici înfrânare, devenind prin atitudinea lor fățișă subiect de continuu scandal.

Nu există centru mai important în Europa, care să nu-și aibă localurile sale consacrate practicelor contra naturii (30), localuri cari dacă nu sunt autorizate, ca în țările din Asia, sunt în orice caz tolerate de autorități.

De aceia socotim că în contra celor ce în disprețul ordinii și moralei publice își dau în vileag sau

28) Desigur că vom întâlni în literatură ca și în celelalte producțiuni beletristice din toate timpurile un bogat material privitor la inversiunile sexuale, dar acest material era la îndemâna câtorva — dacă putem zice așa — favorizați.

Astăzi însă când operele literare se pot ușor difuza, desigur că o literatură licențioasă — oricât de valoroasă ar fi ea operă în sine — poate avea înrăuriri foarte funeste. Specialiștii afirmă că nimeni nu a dovenit pederast prin influența lecturii, totuși *Legrand de Saulle* spune că *Gilles de Rais*, despre care am vorbit mai sus, fusese după propria lui mărturisire influențat de lecturile din *Suetone* (v. *Lorlot Crime et Société*, p. 154).

Ori în literatura modernă inversiunile sexuale au devenit deadreptul subiect pentru o sumă de literați de valoare, cităm din cele mai importante și mai recente: *A. Gide*, *Corydon*; *Idem*, *Si le grain ne meurt* (ambele în editura *Nouvelle Revue Française*); *F. Porché*, *L'amour qui n'ose dire son non* (editura *Grasset*); *P. Istrati*, *Kyra Kyralina* (editura *Rieder*) vezi și alți autori citați de *Hesnard*, *Psychologie homosexuelle*, p. 9 nota 1.

Deasemeni asupra tribadismului, cităm: *V. Margueritte*, *La Garçone* (editura *Flammarion*); *S. Bonmariage*, *La femme crucifiée* (editura *Roman nouveau*); *J. de Lacratelle*, *La Bonifas* (edit. *Nouvelle Revue française*). Pentru literatura din trecut vezi bogate trimiteri în *Sc. Sigheli*, *La coppia criminale*, pag. 205 nota 1.

Vezi și *Lionel D'Autrec*, *L'outrage aux mœurs* (editura *L'Épi*).

29) v. *A. Hesnard*, *Psychologie homosexuelle*, Paris Stock, 1929.

30) La Berlin cel mai reputat local de acest gen poartă numele de „*Mikado*“ situat în apropiere de *Friedrichstrasse*. Patronul, personalul, clienții, toți sunt pederasți. Cei mai mulți sunt îmbrăcați femeiește și poartă nume femeiești. Acest soi de localuri sunt pentru pederastia cu situație, pentru ceilalți locul de întâlnire este trotuarul (*Friedrichstrasse* colț cu *Unter den Linden*) unde pot deasemeni veni îmbrăcați femeiește dacă au autorizațiune. Homosexualii au la Berlin și un jurnal al lor cu titlul „*Die Freundschaft*“ care se vinde la orice chioșc. (după articolul: „*La prostituzione maschile a Berlino*“ în *Rivista Penale* 1923, fasc. 2, p. 195 relativ la studiul publicat de *E. Codefroy* în *Revue de droit pénal, criminologie*, etc. Iulie 1922, Bruxelles).

Deasemeni la Paris se găsesc localuri de noapte pentru homosexualii de ambele sexe, (vezi reportagiile d-nei *Maryse Choisy*. *Un mois chez les filles* și *Un mois chez les hommes*, ambele în edit. *Montaigne*, Paris 1928-9 și *Willy et Pol Prille*, *Les Bazars de la Volupté*, aceiaș editură).

În Italia deasemeni se descoperise un atare local (v. *De Luca*, *L'elemento etnico nei reati di libidine*, Catania).

și afișează sub orice formă năravul lor, legea penală trebuie să statornicească sancțiuni: *pedepse* pentru cei ce se dedau la atari practice din desfrânare sau pentru a-și crea o sursă de câștig și *măsură de siguranță* pentru cei ce sunt împinși de o stare maladivă pe acest trist povârniș.

Această însă *de lege ferenda* (31).

* * *

Codul nostru penal actual a urmat sistemul codului penal francez, adică actele sexuale contra naturei sunt din punct de vedere penal sancționate în aceleași situațiuni când devin pedepsibile și relațiunile sexuale normale. Așa dar numai atunci când se constată că atari acte au fost săvârșite *cu violență* (art. 264 c. p.), sau contra unui *copil* mai mic de 14 ani (art. 263 c. p.) sau în așa chip încât s'a adus un ultragiu public în contra pudoarei (art. 262 c. p.) ele vor cădea sub rigorile legii penale.

În raport cu acest sistem s'a pus chestiunea dacă atunci când violențele au fost săvârșite de soț pentru a sili pe soția sa la relațiuni contra naturei se poate vorbi de existența unui atentat la pudoare?

Am spus că legea noastră ca și cea franceză, belgiană, italiană și altele, parifică raporturile contra naturei cu cele normale din punctul de vedere al atentatului la pudoare (32). Ori doctrina ca și jurisprudența sunt de acord că nu se poate vorbi de atentat la pudoare, chiar când s'au folosit violențe, în relațiunile sexuale dintr' un soț. În adevăr, căsătoria implică în rostul său imperativul apropierei fizice între cei doi soți, încât ar fi un non sens a se considera ca ilicit un rezultat care este de esența căsătoriei.

Bazați pe această considerațiune, unii practicieni au susținut înaintea justiției că raporturile sexuale dintre soți, oricare ar fi ele, deci chiar și contra naturei, și în orice condițiuni ar fi îndeplinite, scapă cenzurei legii penale.

„Nu există — spune *Mariani* — o geografie morală trupească, care să indice soților granițele plăcerilor“ (33).

Justiția — repetă mereu practicienii — nu poate descinde lângă culcușul conjugal, pentru ea printr'un gest indiscret să se documenteze în ce măsură soții s'au conformat legilor naturei spre satisfacerea legilor Statului.

31) Pentru pedepsire *Manzini*, Trattato, VI, p. 504; cei mai mulți autori recomandă însă sistemul francez (v. *Fr. v. Liszt*, op. cit. p. 130). Proiectul de cod penal elvețian ca și proiectul de cod penal italian (*Rocco*) au prevăzut pedepsirea pederastiei.

32) Vezi nota 23 mai sus. Jurisprudența franceză în *Garçon* op. și loc. cit; cea italiană în *Majno*, op. și loc. cit.

33) *Mariani*, *Le adolescenti*, Roma, 1920.

Aceste scăpărături spirituale, au marele neajuns că silindu-se să ne lumineze prea mult, ne orbesc.

Dacă raporturile sexuale sunt de esența căsătoriei, apoi însăși acest adevăr ne indică că nu pot fi incensurabile, la adăpostul legăturii conjugale, decât acele raporturi sexuale cari răspund căsătoriei privity ea un legământ moral prin finalitatea sa.

A spune că alături de raporturile cari răspund acestei finalități, corpul soției trebuie să fie sursă ilimitată și necondiționată de plăceri, înseamnă nu numai a pune la baza vieții conjugale hegemonia plăcerilor, dar a face din căsătorie cel mai imoral, ipocrit și aleatoriu contract.

A spune iarăși că Justiția nu trebuie să-și îngăduie indiscrețiunea de a cenzura abuzul de drept și de putere al unui soț, atunci când acest abuz determină pe soție să reclame sprijinul legii, înseamnă a da cea mai absurdă accepțiune recomandărilor pe care această lege o dă femeii de a-și urma bărbatul, obligând-o spre satisfacerea acestui deziderat să accepte cea mai revoltătoare sclavie și să-și urmeze soțul în mocirla tuturor abjecțiunilor, fără posibilitate de a-și striga scârba, revolta și implorarea.

Oare este admisibil să credem că prin efectul căsătoriei, instituție proclamată și ocrotită de lege, soția a suferit cel mai odios *capitis deminutio*, care îi retrage orice protecțiune din partea legilor, acolo unde oricare individ se bucură de protegiere?!

Se poate admite oare că pentru satisfacerea pornirilor sale perverse soțul este acoperit de cea mai complectă imunitate, folosind orice violență și nesocotind orice pudoare? Oare legea care apără integritatea fizică a tuturor cetățenilor contra violențelor, refuză această ocrotire soției?

Desigur că nu! Legea care îngăduie divorțul pentru excесе, cruzimi sau insulte grave — cari în practică se reduc la cele mai futele neînțelegeri — desigur că nu a înțeles să acopere cu imunitate pe soț, în raport cu soția, de actele grave ce vin în conflict cu legea penală și nu a înțeles să retragă soției nici protegierea rânduvelilor sale, nici recursul în justiție (34).

Dacă relațiunile sexuale sunt de esența căsătoriei, aceste relațiuni însă nu pot fi obligatorii pentru fiecare din soți decât în limita în care ele corespund finalității căsătoriei și deci în măsura în care se presupun legal consimțite. Soțul care nu voește să se supună relațiunilor obligatorii nu se poate plânge de atentat la pudoare, chiar când a fost constrânsă să cedeze. Această con-

34) *Fr. de Luca*, *La familia ad i reati contro il buon costume*, în *La Scuola Positiva*, 1921, p. 183. Vezi și concluziunile Procurorului general *Dupin* în *Garraud*, *Traité*, V, p. 494 nota 30.

strângere nu poate însă urca până la gravitatea unui act care după lege constituie o infracțiune; soțul care va folosi atari acte de ex.: insulte (bine înțeles cu satisfacerea elementului publicității) loviri, sechestrare, etc., nu va răspunde de atentat la pudoare, dar va răspunde de insultele, lovirile, etc. săvârșite (35).

Din potrivă, atunci când se cer soției raporturi trupești cari exced îndatoririle sale conjugale sau cari prin consecințele lor exced consimțământul dat la trecerea în căsătorie, constrângerea soției la atari raporturi prin violență constituie un adevărat atentat la pudoare. În adevăr, soții în momentul căsătoriei au consimțit la acele îndatoriri cari răspund finalității căsătoriei și cari sunt presupuse că nu pun în pericol nici această finalitate, nici atribuțiile pe cari legea le ocrotește în orice individ: sănătate, onoare, pudoare, etc., oricâteori acestea sunt perfect compatibile cu căsătoria (36). Așa fiind, este neîndoelnic că soția nu a putut consimți la trecerea în căsătorie de a avea de ex. raporturi sexuale cu soțul său în public, chiar când acest public s'ar reduce la o singură persoană; tot așa nu se poate spune că soția a consimțit căsătorindu-se să-și ruineze sănătatea, obligându-se a avea relațiuni cu soțul său chiar atunci când ea s'ar găsi într-o situație care nu îngăduie relațiunile sexuale, fără a-i pune în pericol sănătatea sau când soțul s'ar găsi în neplăcuta situațiune de a se fi ales, de pe urma infidelităților conjugale, cu vreo boală urâtă și transmisibilă (37); în fine nu se poate concepe că soția prin acceptarea căsătoriei, care implică o inevitabilă comprimare a sentimentului pudorei a consimțit să abdice complect de la acest sentiment obligându-se să-și târască corpul și sufletul în noroiul unor plăceri trupești cari nu au nimic comun cu sarcinile căsătoriei și cari batjocoresc acel scump patrimoniu moral încheșat din credință, demnitate și pudoare, la care are dreptul orice ființă.

În toate aceste situațiuni consimțământul inițial, din momentul contractării căsătoriei, fiind inoperant, soțul care prin violență și în contra voinței doare.

Doctrina — în unanimitate — și jurisprudența în mod constant admit această soluțiune în cazul actelor sexuale contra naturei îndeplinite prin violență de soț asupra soției.

„Le mari qui use de violence pour commettre des

35) *Manzini*, Trattato, IV, p. 513; *Ch. et F. Hélie*, Théorie, IV, p. 310; *Garraud*, Traité, V, p. 473.

36) Soțul nu poate să abuzeze de drepturile sale spunea procurorul *Dupin* (vezi nota 34): „pour arriver à des conséquences qui loin d'être l'accomplissement du pacte, le détraquent dans son essence et révoltent l'humanité”.

37) În sensul că există atentatul la pudoare în acest caz: *Manzini*, Trattato, VI, p. 513.

soției va profita de trupul acesteia, se va face posibil de sancțiunile penale ale atentatului la pu-actes contre nature sur sa femme se rend coupable d'attentat à la pudeur” spune *Garçon* și ca el se pronunța toată doctrina și toată jurisprudența franceză (38).

„La violence carnale ricorrerà soltanto quando l'un coniuge costringa l'altro ad amplessi anormali” scrie prof. *Manzini* și la fel s'a pronunțat totdeauna doctrina și jurisprudența italiană (39).

În fine, de aceeași părere sunt majoritatea autorilor germani (40).

De altfel aceeași soluțiune era admisă și în dreptul vechiu: „Poena mortis locum habet in eo qui proepostera venere cognovit uxorem suam; nam gravius est delictum cum uxore quam cum alia foemina” (41).

Desigur în practică va fi greu uneori de a se stabili existența faptului și a violențelor folosite — dar greu nu înseamnă imposibil — și nici odată legea penală nu și-a retras ocrotirea sa, numai pe simplul motiv al dificultății de a se constata vinovăția. Deasemeni excesul de prudență ce se cere în această materie nu poate justifica neintervenția legii (42).

* * *

Acestea spuse, să revenim la ordonanța de neurmărire pe care o adnotăm. Vom face două observațiuni: I) Ordonanța în considerentele sale finale pune și ipoteza că ar fi existat violențe și conchide că, chiar în acest caz, din moment ce legea nu pedepsește actele contra naturei între persoane necăsătorite, cu atât mai mult ele scapă oricărei sancțiuni când sunt săvârșite între soți.

Această concluziune nu este însă exactă. Legea nu pedepsește raporturile anormale *consimțite*, dar din moment ce se stabilește existența *violentei* sau

38) *Garçon*, Code pén. annoté, art. 331, nr. 17 și 113 cu trimiteri la jurisprudența franceză; *Ch. et F. Hélie*, Théorie du c. p., IV nr. 1576 p. 308-10; *Blanche*, Etudes, V, nr. 107 p. 127; *Garraud*, Traité, ed. 3, vol. V, p. 494 și 473; *Hélie et Depeiges*, Pratique criminelle, II, p. 665 nr. 738; *Fr. Goyet*, Droit pén. special, p. 167.

39) *V. Manzini*, Trattato, VI, p. 513; *Carrara*, Programma, ediț. 11, vol. IV p. 314 și 387; *Alimena*, Diritto penale, II, p. 572.; *Cigna*, I reati di sesso nel matrimonio, p. 68.

40) *Fr. von Liszt*, Traité de dr. pén. allemand, II, p. 109.

41) *Farinacius*, Quaestiones, 148 p. 130; *J. Clarus* § Sodomia, nr. 2; *Jousse*, Justice crim. IV, p. 120 apud *Ch. et F. Hélie*, op. cit. IV p. 310.

42) Mai ales trebuie multă atenție pentru a înlătura cazurile de simulațiune (urme de violență pe care victima și le-a făcut singură, strigăte pentru a lăsa să se crează că au loc acte de constrângere, etc.) vezi *Carara*, Programa, IV, p. 377-8.

Vezi și *F. Hélie*, Théorie, IV, nr. 1576 p. 310: „C'est toutefois avec circonspection que des poursuites de cette nature doivent être intentés”.

minoritatea victimei (sub 14 ani) devin perfect aplicabile art. 263 și 264 c. p. cari nu disting dacă atentatul s'a produs prin acte normale sau contra naturei.

Ori am arătat că ocrotirea din aceste texte nu poate fi refuzată soției atunci când prin violență a fost supusă unor relațiuni contra naturei, legea neînălăturând sancțiunile penale decât în măsura în care ele sunt incompatibile cu însăși rațiunea căsătoriei, adică numai în privința raporturilor sexuale normale și chiar în privința acestora cu limitările de care am vorbit mai sus (43).

II) În ceea ce privește antecedentele, — asupra cărora s'a insistat în ordonanță — observăm că trebuie să admitem și în cazul special al raporturilor anormale dintre soți, soluțiunea că aceste antecedente nu au efectul de a face ca atentatul cu violență să înceteze de a fi ilicit penal. După cum o femeie de moravuri ușoare este ocrotită de lege în contra atentatelor la pudoare săvârșite prin violență, chiar dacă s'ar dovedi cele mai negre antecedente (44), cu un cuvânt mai mult soția, care a îngăduit cândva soțului plăceri anormale, poate pune stavilă răului, refuzând de a mai coborî pe povârnișul perversiunilor, iar dacă va fi constrânsă prin violență să continue, va putea cere ocrotirea legii, fără a i se putea opune antecedentele.

Soluțiunea ordonanței definitive a d-lui jude instructor dela Cab. II Trib. Covurlui, care conchide la neurmărire, este însă perfect justificată, întrucât din circumstanțele reținute de instrucțiune nu se constată că soțul ar fi uzat de vreo violență și nici măcar dacă rapoartele anormale au mai avut loc după ce soția a încetat de a se mai complăce în împlinirea lor pentru a se putea apoi vorbi de existența violenței.

Aprobăm deci ordonanța de neurmărire în considerentele sale de drept din prima parte și găsim soluțiunea sa justificată în raport cu circumstanțele de fapt.

VINTILA DONGOROZ.

Noutăți! Apărute în Ed. „Curierul Judiciar“.

— ACTIUNILE PRIVILEGIATE în Societățile anonime. Studiu de Drept Comparat, de D. Galesescu-Pyk, Profesor de Drept Comparat și Maritim la Facultatea din Cernăuți, Avocat.

— DREPTUL și PROCEDURA de EXECUȚIUNE SILITA IN VIGOARE în BUCOVINA, de Oreste Têrnăveanu, Doctor în Drept, judecător, fost consilier juridic pentru Bucovina în Ministerul Justiției. *Prețul 140 lei.*

— CAMERA DE CONSILIU, Jurisdicția grațioasă. — Ordonanțele. — Incheierile. — Jurisdicția contencioasă în legislația vechiului regat, a teritoriilor eliberate și Dreptul comparat cu Doctrină și Jurisprudența Română și Streină și un INDICE alfabetic pentru înlesnirea cercetărilor de Prof. I. Vasilescu de la Facultatea de Drept din Cernăuți. *Prețul 550 lei.*

— CONTRACTUL DE TRANSPORT, în 3 mari volume, de avocatul E. Christoforeanu, Profesor la Academia de Inalte studii comerciale. *Prețul 780 lei.*

— PROCEDURA PENALA, după ultima doctrină și jurisprudență, având anexe: Regulamentul de Ad-ție publică pentru funcționarea Curților cu jurați, Formular de chestiunile la jurați asupra complicității, Tablou sinoptic de ședință a Curții cu jurați, Legea p. permanentizarea camerei de punere sub acuzare din București, însoțită și de un INDICE alfabetic care înlesnește cercetările, de N. Jac Constantinescu, Președinte la Curtea de Apel București. *Prețul 150 lei.*

— RECUZAREA, Procedura recuzării și Abținerea judecătorului. Studiu de Procedură civilă comparată, de Dimitrie I. Cotrutz, Jude-Președinte, Galați. *Prețul 80 lei.*

— TABLA DE MATERII pe 1929 la revista „Curierul Judiciar“ Lei 100.

— TABLA DE MATERII pe 1929 la revista „Jurisprudența Generală“ Lei 100.

A apărut: NAȚIONALITATEA ROMÂNĂ ȘI CONDIȚIA STRĂINILOR, sub Raportul dreptului civil și al Tratatelor în urma alipirii provinciilor noi. Lucrare complectă cu critica măsurilor legale, în raport cu legile străine de Dimitrie G. Maxim, fost Președinte la Curtea de Apel din București, Membru în comisia de Unificare Legislativă și actual Membru în Comisia de reformă a legii Naționalității.

De vânzare, la toate librăriile *Prețul 240 lei.*

SUB TIPAR:

— Va apare la 10 Februarie vol. X BIBLIOTECA MARI-LOR PROCESE, cuprinzând: senzaționalul proces al D-nei Arabella Armășescu, cu actele judiciare mai importante și toate pledoariile avocaților care au pledat în acest proces și rechizitoriul D-lui Procuror general Gică Ionescu.

43) Vezi notele 54—57 mai sus.

44) Carrara, Programma, IV, p. 542; Majno, Commento, III, p. 179 nota 1; Alimena, Diritto penale, II, p. 584; Fr. v. Liszt, Traité, II, p. 109; Garçon, Cod. pen. an. art. 331, nr. 23 și 67; Blanche, Études, V, nr. 99, p. 118.